

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

за матеріалами ДП фірма «Екотехніка-М», м. Київ

Студентки 2 курсу, 7-м групи,
денної форми навчання
спеціальності 073 «Менеджмент»
спеціалізації «Фінансове управління»

Дяченко Ірини Юріївни

Науковий керівник
к.е.н., доцент кафедри економіки
та фінансів підприємства

Ганечко Ірина Григорівна

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

Ситник Ганна Вікторівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ДП ФІРМИ «ЕКОТЕХНІКА-М»	15
2.1 Аналіз динаміки обсягів та структури активів ДП фірма «Екотехніка-М».....	15
2.2. Оцінювання ліквідності активів підприємства.....	21
2.3. Ефективність політики управління активами на підприємстві ДП фірма «Екотехніка-М».....	27
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ДП ФІРМИ «ЕКОТЕХНІКА-М»	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми. Управління активами є однією з найважливіших складових системи менеджменту підприємства. Воно дає можливість вирішувати різноманітні задачі та досягати головних цілей суб'єкта господарювання.

Економічне положення будь-якої сучасної держави невід'ємно та тісно пов'язане з результатами фінансової діяльності окремих підприємств, раціонального формування і використання їх власності.

Ефективність управління активами впливає на фінансову стійкість підприємства, конкурентоспроможність, ліквідність, платоспроможність, безперервний процес реалізації та виготовлення продукції. Саме тому вітчизняна економіка в сьогочасних умовах господарювання вимагає нових підходів до управління активами. Фінансовий стан підприємства визначається розміщенням і використанням його коштів.

Активи мають одну з найважливіших функцій в діяльності підприємства, оскільки за допомогою їх ефективного формування і використання підприємство покращує свою діяльність, підвищує свій економічний потенціал і як наслідок отримує прибуток.

Управління активами підприємства є важливим елементом підвищення ефективності діяльності підприємства, оскільки впровадження раціональних підходів в управлінні активами забезпечують стійкість кредитоспроможності, фінансового стану, інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств.

Велика увага приділена проблематиці управління активами підприємств у роботах визначних вітчизняних і закордонних вчених І.О. Бланк, Н.В. Чебанова, Арінушкін Н., Борисов А.Б, Науменко В.І., Райзберг Б.А., М.Д. Білик, В.М. Геєць, С.В. Мочерний, С.Ф. Покропивний, та інші.

Так, І.О. Бланк розробив чіткі етапи управління оборотними активами та підходи до управління як обіговими коштами, так і їх елементами[4]. Г.В. Савицька представила систему показників, необхідних для дослідження ефективності використання активів, та визначила фактори, що на них впливають

В.В. Ковальов розробив моделі управління оборотними активами в залежності від джерел їх формування [25].

Мета випускної кваліфікаційної роботи - обґрунтування політики управління активами підприємства.

Виходячи з поставленої мети, **завданнями** написання випускної кваліфікаційної роботи є:

- вивчення теоретико-методичних основ управління активами підприємства;
- дослідження політики управління активами ДП фірми «Екотехніка-М»;
- аналіз динаміки обсягів та структури активів ДП фірми «Екотехніка-М»;
- оцінювання ліквідності активів підприємства
- дослідження ефективності політики управління активами на підприємстві ДП фірми «Екотехніка-М»;
- розробка шляхів удосконалення політики управління активами підприємства ДП фірми «Екотехніка-М».

Об'єктом дослідження є процес формування політики управління активами на підприємстві.

Предмет дослідження – теоретичні, науково-методичні та практичні засади формування політики управління активами підприємства.

Емпірична база дослідження. В процесі дослідження використовувались прийоми аналізу і синтезу, порівняльний і економічний аналіз, графічний метод, нормативний, табличний, статистичний, порівняльний, абстрактно-логічний, методи економіко-математичного моделювання. Були використані наступні комп'ютерні програми для вводу та аналізу даних: MicrosoftWord, MicrosoftExcel.

Емпіричною базою дослідження є ДП фірма «Екотехніка-М», основними видами діяльності підприємства є виробництво і збут бакалійної і кондитерської продукції.

Теоретичним та інформаційним підґрунтям стали статті, автореферати дисертацій, монографії та інші наукові публікації.

Практична значущість роботи полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані в діяльності компанії ДП фірми «Екотехніка-М» з метою оптимізації системи управління активами.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження опублікована наукова стаття на тему: «Особливості управління активами підприємства в сучасних умовах» в збірнику наукових статей «Економіка і фінанси підприємства». Ч. 2 – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2019. – С. 100 – 105.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

Обсяг роботи становить 72 сторінки друкованого тексту. Випускна кваліфікаційна робота містить 23 таблиці, 7 рисунків, список використаних джерел з 51 найменування та 2 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних економічних умовах керівництво вітчизняних підприємств зацікавлено в ефективному використанні активів для отримання найбільшого економічного ефекту. Управління структурою активів підприємств вимагає глибокого вивчення співвідношення оборотних та необоротних активів за видами економічної діяльності та виявлення потенційних можливостей підвищення ефективності господарювання.

При визначенні поняття активів як зарубіжними, так і вітчизняними вченими враховують найсуттєвіші характеристики.

Бланк І.О. характеризує поняття активів досить широко, наголошуючи на багатоаспектності цієї категорії з теоретичної та практичної точки зору. Згідно із його підходом, активами є контрольовані підприємством економічні ресурси, сформовані внаслідок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності [4].

Чебанова Н.В. розглядає активи як сукупність матеріально-речових та інших ресурсів підприємства в грошовій формі, що відображаються в його балансі, утворюються інвестуванням капіталу, підлягають управлінню з метою одержання економічних вигод від їх використання [9].

Арінушкін Н. розглядав майно з двох сторін: насамперед всю сукупність господарських відносин, оцінених в грошах; відносив до майна не лише речі, але і дебіторів, а також і кредиторів, і розрізняв у складі майна активу та пасиву. З іншого боку під "майном" вчений розуміє частину активу, точніше, лише сукупність речей, а саме такі предмети, як будинки, будівлі, споруди, машини та інші предмети, які призначені для тривалої господарської служби [1].

Борісов А.Б., Науменко В.І. та Райзберг Б.А. розуміють під активом сукупність майна та грошових коштів, які належать підприємству, а Коноплицький В.А. відносить до активів ще й цінні папери. [7] Бернар І. розглядав актив як сукупність належного суб'єкту господарювання власного майна та дебіторських рахунків. Мочерний С.В. наводить більш глибоке трактування: активи – сукупність майна [11].

Згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку активи – це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому [37].

Класифікація активів підприємства	
За формами функціонування	- матеріальні активи - нематеріальні активи
За характером участі у господарському процесі швидкості обороту	- оборотні - необоротні
За характером обслуговування видів діяльності	- операційні активи - інвестиційні активи
За джерелом фінансових джерел формування	- валові активи - чисті активи
За характером володіння	- власні активи - орендовані активи
За ступенем ліквідності	- активи в абсолютно ліквідній формі - високоліквідні активи - середньоліквідні активи - малоліквідні активи

Рис.1.1. Класифікація активів підприємства [2, 36]

Активи підприємства підрозділяються за багатьма класифікаційними ознаками (див. рис. 1.1.), основними з яких є:

- за формами функціонування: матеріальні активи, нематеріальні активи, фінансові активи;
- за характером участі в господарському процесі швидкості обороту: оборотні активи, необоротні активи; [2]
- за характером обслуговування видів діяльності: операційні активи, інвестиційні активи;
- за характером фінансових джерел формування: валові активи, чисті активи;
- за характером володіння: власні активи, орендовані активи; [8]
- за ступенем ліквідності: активи в абсолютно ліквідній формі, високоліквідні активи, середньоліквідні активи, малоліквідні активи, неліквідні активи.

В системі теоретичних засад формування і використання активів важливу роль відіграють такі їх характеристики як вартість, продуктивність, прибутковість та амортизація.

Вартість активів являє собою майбутні очікувані прибутки його власника, що він зможе отримати впродовж періоду існування активу. Вона обліковується та використовується в процесі господарської діяльності підприємства: визначає цінову політику підприємства, формує інвестиційну привабливість, ринкову вартість, тощо [5].

Під продуктивністю активів розуміють їх можливість випускати за одиницю часу певний обсяг продукції в процесі їх господарського використання. Варто зазначити, що така властивість притаманна лише тим видам активів, які безпосередньо приймають участь у виробничому процесі. Активи виступають носієм продуктивності в єдиному комплексі з усіма іншими економічними ресурсами [10].

Прибутковість активів виражається через їх можливість генерувати визначений економічний ефект у процесі здійснення господарської діяльності.

Так як використовувані підприємством активи знаходяться в постійному русі, змінюючи свій склад і вартість, виникає ще одна особливість активів – оборотність. Оборот активів, як процес їх постійного руху характеризується певними повторюваними циклами. Під циклом обороту активів розуміють процес певного завершення кругообігу їх окремих функціональних груп та видів, в результаті чого вони повертаються до своєї початкової форми. [46]

Амортизація активів представляє собою процес поступового перенесення зносу на виготовлену ними продукцію та забезпечує ефективне відновлення основних засобів і нематеріальних активів підприємства в процесі їх кругообігу. Амортизуються ті активи підприємства, що неодноразово беруть участь у виробничому процесі [6].

Зазвичай управління активами розглядається як складова частина фінансового менеджменту і, в свою чергу, поділяється на дві частини – управління формуванням і управління використанням активів. Управління активами потрібно розглядати як підсистему в глобальному управлінні підприємством, відповідно зіставляючи її із завданням його фінансової стратегії.

Формування активів підприємства пов'язане з трьома основними етапами його розвитку на різних стадіях життєвого циклу:

1. Створення нового підприємства - це найбільш відповідальний етап формування активів, особливо, при створенні великих підприємств. Активи, що формуються на цьому етапі, визначають потребу в стартовому капіталі, умови отримання прибутку, швидкість обороту цих активів, рівень їхньої ліквідності тощо. [13]

2. Розширення, реконструкція та модернізація діючого підприємства. Цей етап формування активів підприємства можна розглядати як постійний процес його розвитку в розрізі основних стадій його життєвого циклу. Розширення і відновлення складу активів діючого підприємства здійснюється відповідно до стратегічних завдань його розвитку з урахуванням можливостей формування інвестиційних ресурсів.

3. Формування нових структурних одиниць діючого підприємства, наприклад, дочірніх підприємств, філій тощо. Цей процес може здійснюватися шляхом формування нових структурних майнових комплексів за рахунок нового будівництва або придбання готової сукупності активів у формі цілісного майнового комплексу. Варіантами такого придбання є приватизація діючого державного підприємства, купівля збанкрутілого підприємства тощо.[17]

Другий і третій етапи формування активів є формою інвестиційної діяльності діючого підприємства.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства в майбутньому періоді процес формування його активів повинен носити цілеспрямований характер. Основною метою формування активів підприємства є виявлення і задоволення потреби в окремих їхніх видах для забезпечення операційного процесу, а також оптимізація їх складу для забезпечення умов ефективної господарської діяльності [12].

З урахуванням цієї мети процес формування активів підприємства будується на основі таких принципів:

- урахування найближчих перспектив розвитку операційної діяльності та форм її диверсифікації;
- відповідність обсягу і структури активів, що формуються до обсягу, і структури виробництва і збуту продукції;
- забезпечення оптимальності складу активів з позицій ефективності господарської діяльності;
- вибір найбільш прогресивних видів активів з позицій забезпечення росту ринкової вартості підприємства [15].

Оптимізація складу необоротних і оборотних активів потребує врахування галузевих особливостей здійснення операційної діяльності, середньої тривалості операційного циклу на підприємстві, а також оцінки позитивних і негативних особливостей функціонування цих видів активів. Переваги та недоліки оборотних та необоротних активів наведені в рис. А1.2. Додатку А.

Управління як оборотними, так і необоротними активами є частиною загальної фінансової стратегії. І тут з ними не можна не погодитися, так як управління оборотними активами пов'язане з безпосереднім рухом грошових коштів та станом платоспроможності будь-якого підприємства. Тобто, управління оборотними активами включає в себе підтримання достатнього рівня ліквідності підприємства, підтримання його ефективної фінансової діяльності та оптимізації структури джерел їх функціонування [21].

Слід також зауважити, що управління оборотними активами пов'язане більшою мірою з поточною діяльністю підприємства і управління поточними активами, що свідчить про необхідність підвищення його ефективності в короткостроковому періоді. Тим паче, коли мова йде про максимізацію грошових залишків та піднесення рівня платоспроможності підприємства та коли необхідно використовувати маневреність грошових потоків.

Зміст політики управління необоротними активами

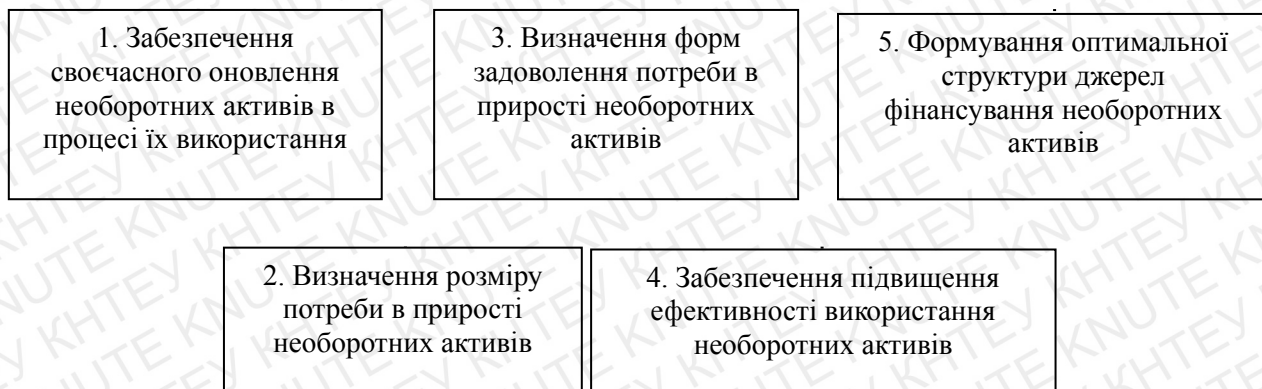

Рис.1.3. Зміст політики управління необоротними активами

Джерело: розроблено автором на основі [14-16]

З даної схеми видно, що управління оборотними активами на будь-якому підприємстві є важливою складовою, де всі елементи взаємопов'язані та залежать один від одного.

Рис. 1.4. Складові елементи управління оборотними активами підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [26-29]

Існують різні типи політики формування активів підприємства в залежності від вибору джерел фінансування змінної їх частини, тобто вибору відносної величини чистого оборотного капіталу.

Дуже влучним є вираз І. О. Бланка про те, що той чи інший тип політики фінансування відображає коефіцієнт чистих оборотних активів (чистого робочого капіталу) - мінімальне його значення характеризує здійснення підприємством політики агресивного типу, в той час як досить високе його значення (що наближається до одиниці) - політики консервативного типу [4].

Залежно від типу обраної політики фінансування оборотних активів можна говорити про основні схеми формування капіталу підприємства. Отже, для агресивного типу політики характерним буде намагання формування джерел фінансування оборотних активів за рахунок позикових коштів. Короткостроковий кредит переважає в загальній сумі всіх пасивів. У такого підприємства існує більший фінансовий ризик, оскільки воно залежить від питомої ваги позикових коштів, матеріальних цінностей тощо в загальній структурі капіталу [24].

Для консервативного типу політики характерним буде формування капіталу підприємства лише за рахунок власних його видів та довгострокових джерел фінансування. Підприємство, що використовує тільки власний капітал, має максимальну фінансову стійкість. Однак, завдяки цьому таке підприємство обмежує темпи власного розвитку у майбутньому, тому що, відмовившись від залученого капіталу в період сприятливої кон'юнктури на кредитному ринку, залишатиметься без додаткового джерела фінансування зростання активів. [3]

Підприємство з політикою помірною типу запровадить змішане фінансування, яке передбачає формування капіталу як за рахунок власних, так і за рахунок позичкових коштів, що залучаються у різних пропорціях. Цей підхід передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи, постійна частина оборотних активів і приблизно половина змінної частини поточних активів, в той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу – інша половина змінної частини

оборотних активів. Чистий оборотний капітал буде рівним за величиною сумі системної частини поточних активів та половині їх змінної частини. [14]

Політика управління і оборотними, і необоротними активами має на меті одне - стабільний розвиток підприємства та збільшення його прибутковості.

Тобто, з всього вищезазначеного, можна зробити висновок, що політика управління оборотними активами більш пов'язана з системою фінансового менеджменту, оскільки більш залучена до процесу управління грошовими потоками на підприємстві. Проте важливість цих обох видів управління не можливо порівнювати, оскільки в системі фінансового управління компанією вони мають працювати разом.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ДП ФІРМИ «ЕКОТЕХНІКА-М»

2.1 Аналіз динаміки обсягів та структури активів ДП фірма «Екотехніка-М»

Дочірнє підприємство фірма «Екотехніка - М» є одним із найбільш відомих гравців на українському ринку прянощів та приправ. Основними напрямками бізнесу є виробництво та збут бакалійної та кондитерської продукції. Компанія має в своєму складі шість логістичних складів по всій території України, з яких здійснюються відвантаження в торгові точки нашої країни та за кордон [45]. Розташоване і зареєстровано товариство в місті Києві. У його розпорядженні знаходяться офіс, склад і виробниче приміщення.

Основними видами діяльності підприємства є: виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання; виробництво чаю та кави, прянощів та приправ; неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Продукція компанії «Екотехніка» відома наступними брендами:

ТМ «ЕКО» - це широкий асортимент спецій, прянощів, харчових концентратів та інше, у кількості понад 300 найменувань.

ТМ «EDEL» - спеції і приправи, які виготовляються з сировини високої якості і не містять нічого, крім натуральних трав і прянощів.

ТМ «РІКОНД» - бренд, представлений широким асортиментом кондитерських виробів понад 200 найменувань. Бренд не дуже відомий, але завдяки стабільній якості та гнучкій ціновій політиці, він представлений практично в усіх групах кондитерських виробів, а саме: карамель, жувальна карамель, мармелад, цукерки, вафлі, печиво тощо.

Продукція компанії, завдяки високій якості і прийнятній ціні, конкурентоспроможна по відношенню до вітчизняних і зарубіжних виробників. Товари добре відомі в усіх регіонах України і закордоном [42].

Основою здійснення господарської діяльності «Екотехніки» є активи, тому варто акцентувати увагу на аналізі їх обсягів та структури. Дослідження стану активів підприємства варто починати із проведення вертикального та горизонтального аналізу. На цій стадії аналізу формується уявлення про діяльність підприємства, виявляються зміни у складі його майна і джерелах, встановлюються взаємозв'язки різних показників.

На прикладі ДП фірми «Екотехніка-М» проведемо структурно-динамічний аналіз активів за 2014-2018 роки (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Обсяги та структура активів ДП фірми «Екотехніка-М»
за 2014-2018 роки**

Показники	2014		2015		2016		2017		2018	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Необоротні активи	8677,0	91,59	7953,3	85,08	8227,1	93,15	7002,4	87,46	6497,4	86,36
Оборотні активи	796,8	8,41	1394,2	14,92	605,2	6,85	1003,8	12,54	1026,4	13,64
Баланс	9473,8	100,00	9347,5	100,00	8832,3	100,00	8006,2	100,00	7523,8	100,00

Згідно з даними таблиці 2.1. видно, що найбільшу частку у загальному складі активів складають необоротні активи, їх значення коливаються в межах від 83,36% до 93,15%, при чому їх найбільшу частку ми можемо побачити в 2016 році, після чого питома вага необоротних активів з кожним роком зменшується.

Що стосується оборотних активів, то їх межі коливаються від 6,85% до 14,92% і найнижчу частку вони складають в 2016 році та найбільшу в 2015. Збільшення частки оборотних активів може вказувати на формування більш мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності засобів підприємства.

В реаліях сьогодення забезпеченість підприємств необоротними активами є дуже важливим показником поліпшення якості виробленої продукції. Рациональне використання, постійне оновлення, та збільшення обсягу необоротних активів суттєво впливають стабільний розвиток підприємств та сприяють зростанню їх конкурентоспроможності.

Необоротні активи займають значну частку в загальній вартості активів ДП фірми «Екотехніка-М». Однак, їхнє зменшення свідчить про погіршення матеріально-технічної бази підприємства. Крім того, за даними форми 1 ми можемо побачити досить великі показники зносу основних засобів, які з кожним роком зростають, що свідчить про необхідність покращення політики управління необоротними активами.

За таких умов підприємству необхідно сприяти оптимізації загального обсягу та складу необоротних активів, підвищенню ефективності використання необоротних активів, внаслідок зменшення зносу основних засобів. Ці заходи мають забезпечити належний рівень виробничих потужностей.

Розглянемо активи ДП фірми «Екотехніка-М» в динаміці (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Показники динаміки активів ДП фірми «Екотехніка-М»
за 2014-2018 роки**

Показники	2015/2014		2016/2015		2017/2016		2018/2017	
	Абсол. приріст, тис. грн.	Темп приросту %	Абсол. приріст, тис. грн.	Темп приросту %	Абсол. приріст, тис. грн.	Темп приросту %	Абсол. приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
Необоротні активи	-723,7	-8,34	273,8	3,44	-1224,7	-14,89	-505,0	-7,21
Оборотні активи	597,4	74,97	-789,0	-56,59	398,6	68,86	22,6	2,25
Баланс	-126,3	-1,33	-515,2	-5,51	-826,1	-9,35	-482,4	-6,03

Згідно з даними таблиці 2.2 ми можемо побачити, що загальна вартість майна з кожним роком зменшується від -1,33% до -9,35% і лише в 2018 році у порівнянні з 2017 можемо побачити незначне покращення на 3,32%, але все-одно

динаміка від'ємна. Що стосується необоротних активів, то тут ситуація неоднозначна: в 2015 році в порівнянні з 2014 необоротні активи зменшилися на 8,34%, в 2016 році відбулось значне покращення ситуації на 3,44%, і найсильніший спад відбувся у порівнянні 2017 з 2016 роком (-14,89%), після чого ситуація трохи покращилась, оскільки різниця зменшилась вдвічі (-7,21%).

Оборотні активи, в свою чергу, також не мають чіткої схильності до зменшення або збільшення, з таблиці видно, що майже всі роки показники додатні, крім 2016 (-56,59%), після цього показним оборотних активів значно зріс до 68,86%, але в 2017 році також ми можемо спостерігати значний спад, оскільки значення приросту складає під кінець досліджуваного періоду лише 2,25%, в той час, як попереднього року даний показник становив 68,86%.

Розглянемо питому вагу оборотних та необоротних активів за статтями в загальній кількості активів (див. табл. 2.3 та 2.4).

Таблиця 2.3

**Структура необоротних активів ДП фірми «Екотехніка-М»
за 2014-2018 роки, %**

Активи	2014	2015	2016	2017	2018
Необоротні активи:					
Основні засоби:	91,59	85,08	93,15	87,46	86,36
- первісна вартість	188,50	196,97	218,99	242,33	266,30
- знос	-96,91	-111,89	-125,84	-154,87	-179,94
Усього за розділом I	91,59	85,08	93,15	87,46	86,36

Аналізуючи структуру необоротних активів, можемо сказати, що основну їх частину складають основні засоби, які коливаються в межах від 85,08% до 93,15%. Найнижчий рівень основних засобів ми можемо побачити у 2015 році, а найвищого значення показник досяг у 2016 році, після чого він почав поступово зменшуватись: 87,46% в 2017 році та 86,36% в 2016 році.

Високий рівень основних засобів дає можливість: збільшити обсяг виробництва продукції, зменшити витрати у розрахунку на одиницю продукції, зменшити втрати від морального зносу машин і устаткування та прискорити

процес оновлення основних засобів, а також темпи зростання продуктивності праці, тобто в нашому випадку є перспективи до покращення становища на підприємстві.

Таблиця 2.4

**Структура оборотних активів ДП фірми «Екотехніка-М»
за 2014-2018 роки, %**

Показники	2014	2015	2016	2017	2018
Оборотні активи:					
Запаси	3,17	0,55	1,01	6,47	1,97
Поточна дебіторська заборгованість	4,96	14,04	5,78	6,01	11,48
Гроші та їх еквіваленти	0,06	0,01	0,02	0,01	0,13
Інші оборотні активи	0,22	0,32	0,04	0,05	0,06
Усього оборотних активів	8,41	14,92	6,85	12,54	13,64

Дебіторська заборгованість займає понад 10 % в активах підприємства 2015 та 2018 років. Дані балансу свідчать, що в основному вона складається з боргів дебіторів за продукцію, товари роботи, послуги. Збільшення дебіторської заборгованості і зростання її питомої ваги в активах може бути пов'язане з труднощами в реалізації продукції, неплатоспроможністю покупців. В цілому структура оборотних активів потроху покращується, так як питома вага запасів в оборотних активах зменшилась, а частка грошових коштів і їх еквівалентів трохи зросла.

Таким чином, показники порівняльного балансу можна розділити на три групи: показники структури балансу, показники динаміки балансу, показники структурної динаміки балансу.

У таблицях 2.2 – 2.5 наведено приклад горизонтального і вертикального аналізу аналітичного порівняльного балансу активів підприємства.

Аналіз активів підприємства за період 2014-2018 рр. дозволив зробити наступні висновки: сукупні активи підприємства складаються з необоротних і оборотних активів, причому питома вага необоротних активів підприємства

становила в межах від 85,08% до 93,15%. В цілому майно підприємства за аналізований період скоротилося з 9473,8 тис.грн. до 7523,8 тис.грн.

Таке зменшення активів підприємства може свідчити про скорочення господарського обороту, що може призвести до неплатоспроможності підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Приріст в структурі активів ДП фірми «Екотехніка-М»
за 2014-2018 роки, %**

Актив	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Необоротні активи:				
Основні засоби:	-6,50	8,06	-5,69	-1,10
- первісна вартість	8,48	22,02	23,34	23,97
- знос	-14,98	-13,96	-29,02	-25,07
Усього за розділом I	-6,50	8,06	-5,69	-1,10
Оборотні активи:				
Запаси	-2,62	0,46	5,46	-4,50
Поточна дебіторська заборгованість	9,08	-8,26	0,23	5,47
Гроші та їх еквіваленти:	-0,06	0,02	-0,02	0,13
Інші оборотні активи	0,10	-0,28	0,01	0,01
Усього за розділом II	6,50	-8,06	5,69	1,10

Завершуючи аналіз структури та динаміки активів ДП фірми «Екотехніка-М», необхідно відмітити, що управління ними на підприємстві здійснюється не достатньо ефективно, оскільки загальна сума балансу за досліджуваний період зменшується.

Але оборотні кошти збільшилися, а необоротні активи зменшилися, це означає, що на підприємстві спостерігається тенденція формування більш ліквідної частини майна. Проте вивільнення частини коштів і короткострокових вкладень може в подальшому сприяти нарощенню виробничих потужностей та підвищенню ефективності діяльності.

2.2. Оцінювання ліквідності активів підприємства

Задля економічного зростання підприємство має забезпечуватися достатнім рівнем ліквідності. Ліквідність визначається ступенем покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у кошти відповідає терміну погашення зобов'язань. Чим швидше той чи інший вид активу може набрати грошової форми, тим вища його ліквідність. Абсолютну ліквідність мають грошові кошти.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності й розміщені в порядку її спаду, зі статтями пасиву, що згруповані за ознакою термінів погашення і розміщені в порядку збільшення строковості зобов'язань [43, 44].

Якщо при такому порівнянні активів вистачає, то баланс ліквідний і підприємство платоспроможне. У противному разі баланс неліквідний і підприємство вважається неплатоспроможним.

Оскільки одні види активів перетворюються на гроші швидше, інші - повільніше, треба згрупувати активи підприємства за ступенем їхньої ліквідності.

Активи підприємства прийнято розподіляти на 4 групи залежно від рівня ліквідності: абсолютно ліквідні, швидколіквідні, повільноліквідні, важко ліквідні.

Залежно від рівня ліквідності активи підприємства поділяють на такі групи:

- Найбільш ліквідні активи (A_1) – це суми за всіма статтями коштів та їх еквівалентів, короткотермінові фінансові вкладення, цінні папери, які можна прирівняти до грошей.

- Середньоліквідні активи (A_2) – це активи, для перетворення яких на грошові засоби потрібен деякий час. Включають дебіторську заборгованість, отримані векселі, а також готову продукцію та відвантажені товари. Ліквідність цієї групи поточних активів залежить від ряду об'єктивних і суб'єктивних чинників: своєчасності відвантаження продукції, оформлення банківських документів, швидкості документообігу, від попиту на продукцію, її конкурентоспроможності, платоспроможності покупців, форм розрахунків та ін.

- Низьколіквідні активи (A_3) – запаси, дебіторська заборгованість, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи. Значно більший термін знадобиться для перетворення виробничих запасів і незавершеного виробництва в готову продукцію, а потім у готівку.

- Важколіквідні активи (A_4) – це активи, які передбачено використовувати в господарській діяльності протягом тривалого періоду. [30,31]

За настанням терміну оплати зобов'язання підприємства поділяють на чотири групи:

- Найбільш термінові зобов'язання (Π_1) – це кредиторська заборгованість за придбані товари і послуги.

- Короткострокові зобов'язання (Π_2) – це короткострокові позикові кошти, поточні зобов'язання у розрахунках та інші поточні зобов'язання. Крім того, сюди слід зарахувати також частину пасивів, поданих у другому розділі пасиву “Забезпечення майбутніх витрат і платежів”, у частині сум, запланованих для виплати протягом 12 місяців, починаючи з дати упорядкування балансу або протягом операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців. Таке обмеження стосується і розділу 5 “Доходи майбутніх періодів” [38].

- Довгострокові пасиви (Π_3) – це довгострокові кредити банку і позики, а також статті другого і п'ятого розділів пасиву балансу, не віднесені до другої групи.

- Постійні пасиви (Π_4) – власні джерела коштів, що знаходяться постійно в розпорядженні підприємства [39].

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні статей активу, згрупованих за ознакою ліквідності та розміщених в порядку зниження ліквідності, зі статтями пасиву, що групуються за ступенем терміновості погашення зобов'язань.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо :

$$A_1 > \Pi_1; A_2 > \Pi_2; A_3 > \Pi_3; A_4 \leq \Pi_4 \quad (2.1)$$

Аналіз ліквідності балансу за абсолютними величинами рекомендовано

проводити, попередньо провівши необхідні розрахунки і групування статей балансу. [40]

Розрахунок груп активів за ліквідністю по досліджуваному підприємству:

$$(A_1)_{\text{на поч.}} = 6 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(A_2)_{\text{на поч.}} = 469,7 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(A_3)_{\text{на поч.}} = 300,2 + 20,9 = 321,1 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(A_4)_{\text{на поч.}} = 8677 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(A_1)_{\text{на кін.}} = 9,9 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(A_2)_{\text{на кін.}} = 863,4 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(A_3)_{\text{на кін.}} = 148,3 + 4,8 = 153,1 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(A_4)_{\text{на кін.}} = 6497,4 \text{ (тис.грн.)}$$

Розрахунок груп пасивів за термінами погашення:

$$(П_1)_{\text{на поч.}} = 8,2 - 21,6 + 1290,4 = 1277 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(П_2)_{\text{на поч.}} = 0 - 2925,9 = - 2925,9 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(П_3)_{\text{на поч.}} = 0 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(П_4)_{\text{на поч.}} = 5217,4 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(П_1)_{\text{на кін.}} = 30,7 - 38,5 + 807,8 = 800 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(П_2)_{\text{на кін.}} = 0 - 3200,1 = - 3200,1 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(П_3)_{\text{на кін.}} = 0 \text{ (тис.грн.)}$$

$$(П_4)_{\text{на кін.}} = 2984 \text{ (тис.грн.)}$$

Зіставлення найбільш ліквідних засобів і швидко реалізованих активів з найбільш терміновими зобов'язаннями і короткостроковими пасивами дає змогу визначити поточну ліквідність. Порівняння повільно реалізованих активів з довгостроковими пасивами відображає перспективну ліквідність (див. табл. 2.6).

Порівнюючи підсумки груп активів і пасивів, можна навести такі реальні співвідношення між ними:

- на початок періоду (2014 рік)

$$A_1 < П_1; A_2 > П_2; A_3 > П_3; A_4 > П_4;$$

- на кінець періоду (2018 рік)

$$A_1 < П_1; A_2 > П_2; A_3 > П_3; A_4 > П_4.$$

Таблиця 2.6

Баланс ліквідності балансу ДП фірми «Екотехніка-М»

за 2014-2018 рр., тис.грн.

АКТИВИ	Сума		ПАСИВИ	Сума		Платіжний надлишок (+) чи нестача (-)	
	на початок періоду (2014)	на кінець періоду		на початок періоду (2014)	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду
Найбільш ліквідні активи (A1), тис.грн.	6	9,9	Найбільш термінові зобов'язання (П1), тис.грн.	1277	800	-1271	-790,1
Швидко реалізовані активи (A2), тис.грн.	469,7	863,4	Короткострокові зобов'язання (П2), тис.грн.	-2925,9	-3200,1	2456,2	2336,7
Повільно реалізовані активи (A3), тис.грн.	321,1	153,1	Довгострокові зобов'язання (П3), тис.грн.	0	0	321,1	153,1
Важкореалізовані активи (A4), тис.грн.	8677	6497,4	Постійні пасиви (П4), тис.грн.	5217,4	2984	-3460	-3513
Баланс, тис.грн.	9473,8	7523,8	Баланс, тис.грн.	9473,8	7523,8	-	-

Отже, як свідчить аналіз даних табл. 2.6, баланс досліджуваного підприємства за звітний період не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується перше та четверте співвідношення ($A1 > П1$; $A4 \leq П4$).

На початок звітної періоду найліквідніші активи не покривають найбільш термінові зобов'язання на суму 1271 тис. грн, на кінець звітної періоду – на суму 790,1 тис. грн.

Незважаючи на те, що в кінці звітної періоду найліквідніші активи трохи вирости порівняно з початком досліджуваного періоду, величина їх виявилась недостатньою для покриття найбільш термінових зобов'язань.

Також, постійні пасиви не покривають важкореалізовані активи на суму 3460 тис.грн. у 2014 році та на суму 3513 тис.грн. в 2018 році.

Однак, решта співвідношень, свідчать про наявність оборотних активів у такому обсязі, який дозволяє підприємству підтримувати певну фінансову стійкість.

Для більш повної характеристики ліквідності слід провести детальний коефіцієнтний аналіз ліквідності та змін його в динаміці.

Оцінку ліквідності підприємства виконують за допомогою системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань. До них належать:

- коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття);
- коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт швидкої ліквідності);
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- чистий оборотний капітал. [41]

Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття):

$$\text{Коефіцієнт покриття} = OA / ПЗ, \quad (2.2)$$

де OA – оборотні активи;

$ПЗ$ – поточні зобов'язання.

Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт швидкої ліквідності):

$$\text{Коефіцієнт швидкої ліквідності} = (OA - З) / ПЗ, \quad (2.3)$$

де $З$ – запаси. [19]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$\text{Коефіцієнт абсолютної ліквідності} = ГК / ПЗ, \quad (2.4)$$

де $ГК$ – грошові кошти та їх еквіваленти. [35]

Чистий оборотний капітал:

$$\text{Чистий оборотний капітал} = \text{ОА} - \text{ПЗ} \quad (2.5)$$

Таблиця 2.7

Баланс ліквідності методом коефіцієнтів ДП фірми «Екотехніка-М» за 2014-2018 рр.

Показник	Значення коефіцієнтів					Абсолютний приріст, (+/-)			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт покриття	0,1872	0,3004	0,1275	0,2301	0,2261	0,1132	-0,1729	0,1026	-0,0040
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,1167	0,2894	0,1087	0,1114	0,1934	0,1727	-0,1807	0,0027	0,0820
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0014	0,0001	0,0005	0,0001	0,0022	-0,0013	0,0004	-0,0003	0,0021
Чистий оборотний капітал (тис.грн)	-3459,6	-3247,4	-4142,4	-3359,5	-3513,4	212,2	-895	782,9	-153,9

Коефіцієнт покриття дає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. Нормальним значенням даного коефіцієнта вважається 1,5...2,5. В нашому випадку він менший за 1, це означає, що поточні зобов'язання підприємства не покриваються активами. Однак на його рівень впливає галузева належність підприємства, структура запасів, стан дебіторської заборгованості, тривалість виробничого циклу й інші фактори.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яку частку поточних зобов'язань підприємства можна покрити за допомогою абсолютно та швидколіквідних активів. Нормативне значення показника повинно бути не менше 0,6. Що стосується нашого підприємства, то його значення коливається в межах від 0,1087 до 0,2894. Це означає, що платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами дуже малі.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частку поточних зобов'язань підприємства можна покрити за допомогою абсолютно ліквідних активів. Дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо він перевищує 0,2...0,3. В нашому випадку, нормативне значення не досягається. На практиці дуже часто значення бувають значно нижчі, і за цим показником не можна відразу робити негативні висновки про можливість підприємства негайно погасити свої борги, тому що мало ймовірно, щоб всі кредитори підприємства одночасно пред'явили б йому свої вимоги.

Оптимальна сума чистого оборотного капіталу залежить від особливостей діяльності компанії, зокрема від її масштабів, обсягів реалізації, швидкості оборотності матеріальних запасів і дебіторської заборгованості. Нормою є позитивне значення даного показника, чого не скажеш в нашому випадку. Чистий оборотний капітал необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, але наше підприємство не може погасити свої короткострокові зобов'язання і не має резервів для розширення своєї діяльності.

2.3. Ефективність політики управління активами на підприємстві ДП фірми «Екотехніка-М»

Під системою управління активами необхідно розуміти набір взаємопов'язаних елементів, які забезпечують вплив на об'єкт управління шляхом використання набору методів управління для впровадження функцій управління та забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Перш, ніж розглядати ефективність політики управління активами, необхідно визначити тип політики фінансування активів, який визначає загальну

стратегію управління підприємством, характеризує фінансовий стан підприємства, враховуючи допустимий рівень ризику.

Тип політики фінансування оборотних активів визначається за допомогою коефіцієнта чистих оборотних активів (чистого робочого капіталу). [4]

$$K_{чоа} = \frac{ЧОА}{ОА} = \frac{ОА - ПЗ}{ОА} \quad (2.6)$$

$K_{чоа}$ – коефіцієнт чистих оборотних активів або чистого робочого капіталу підприємства;

$ЧОА$ – середня сума чистих оборотних активів або чистого робочого капіталу підприємства в аналізованому періоді;

$ОА$ – середня сума оборотних активів або робочого капіталу підприємства в аналізованому періоді.

$ПЗ$ – поточні зобов'язання.

Таблиця 2.8

Аналіз типу політики управління активами ДП фірми «Екотехніка-М» за 2014-2018 рр.

Показник	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Коефіцієнт чистих оборотних активів	-4,34	-2,33	-6,85	-3,35	-3,42
Тип політики управління оборотними активами	агресивний				

Коефіцієнт чистих оборотних активів має від'ємний результат. Дана ситуація говорить про проведення підприємством агресивного типу політики фінансування оборотних активів. Отже, протягом 2014-2018 року на підприємстві підтримується агресивна політика фінансування оборотних активів, що характеризується повним фінансуванням оборотного капіталу за рахунок позикового капіталу, довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів та постійної частини оборотних активів. Дана політика управління характеризується створенням лише мінімально необхідних обсягів

оборотних активів, проведенням жорсткої кредитної політики, а тому призводити до фінансових витрат через зниження обсягів реалізації.

Так, обрана політика фінансування оборотних активів є дуже ризиковою у плані зниження рівня платоспроможності та ліквідності, що також негативно може впливати на рентабельність.

Ефективність використання активів визначається шляхом співставлення результату господарської діяльності з реальною величиною активів підприємства на визначену дату або їх середньорічною вартістю, а також з різними складовими частинами цих активів.

Економічну ефективність використання активів характеризує система ресурсних і затратних показників рентабельності. Загальний зміст цих показників полягає у визначенні суми прибутку, одержаного на 1 грн. вкладеного капіталу.

Існує багато коефіцієнтів рентабельності. Використання кожного з них залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарчої діяльності підприємства. Від цього залежить і вибір показника прибутку, що використовується в розрахунках.

Залежно від того, з чим порівнюється вибраний показник прибутку, виділяють дві групи коефіцієнтів рентабельності:

- рентабельність інвестицій (капіталу);
- рентабельність продажу.

Рентабельність інвестицій. У цій групі коефіцієнтів рентабельності розраховуються два основних коефіцієнти: рентабельність активного майна і рентабельність власного капіталу. [32]

Рентабельність активного майна (ROA) визначається за формулою:

$$(2.7) \quad ROA = \frac{ЧП}{(A_{поч.} + A_{кін.}) / 2} * 100,$$

де $ЧП$ – чистий прибуток,

$A_{поч.}$ – активи на початок року,

$A_{кін.}$ – активи на кінець року. [47]

Рентабельність власного капіталу (ROE):

$$ROE = \frac{ЧП}{(BK_{поч.} + BK_{кін.})/2} * 100, \quad (2.8)$$

де $BK_{поч.}$ - власний капітал на початку року,

$BK_{кін.}$ - власний капітал на кінець року.

Рентабельність власного капіталу показує, який прибуток приносить кожна інвестована власниками капіталу грошова одиниця [49].

При оцінці рентабельності продажу на основі показників прибутку і виручки від реалізації можна розраховувати коефіцієнти рентабельності як випуску продукції (робіт, послуг) в цілому, так і окремих її видів. Відповідно розраховують три показника рентабельності продажу: валова рентабельність реалізованої продукції, операційна рентабельність реалізованої продукції, чиста рентабельність реалізованої продукції [34].

Валова рентабельність реалізованої продукції (GPM):

$$GPM = \frac{ВП}{ЧВР} * 100, \quad (2.9)$$

де $ВП$ – валовий прибуток;

$ЧВР$ – чиста виручка від реалізації.

Операційна рентабельність реалізованої продукції (OIM):

$$OIM = \frac{ОП}{ЧВР} * 100,$$

де $ОП$ – операційний прибуток.

Чиста рентабельність реалізованої продукції (NPM):

$$NPM = \frac{ЧП}{ЧВР} * 100, \quad (2.11)$$

де *ЧП* – чистий прибуток.

При розгляді показника рентабельності операційної діяльності разом з показником валової рентабельності можна встановити причини змін рентабельності. Якщо протягом ряду років валова рентабельність істотно не мінялась, а показник операційної рентабельності поступово падав, причина скоріш за все у зростанні адміністративних і збутових витрат.[33]

У виробничій діяльності найчастіше використовуються показники валової рентабельності виробництва та чистої рентабельності реалізованої продукції.

Валова рентабельність виробництва (P_v):

$$P_v = \frac{ВП}{СВ} * 100, \quad (2.12)$$

де *СВ* - собівартість реалізованої продукції.

Чиста рентабельність виробництва ($P_{ч}$):

$$P_{ч} = \frac{ЧП}{СВ} * 100 \quad (2.13)$$

У процесі аналізу вивчається динаміка вищезгаданих показників рентабельності та проводиться їх порівняння (табл. 2.8, 2.9).

Таблиця 2.9

**Показники рентабельності ДП фірми «Екотехніка-М»
за 2014-2018 рр., %**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018
Рентабельність капіталу					

Рентабельність активів (ROA)	6,99	4,47	4,53	0,60	0,79
Рентабельність власного капіталу (ROE)	12,70	8,48	9,37	1,30	1,84
Рентабельність продажів					
Валова рентабельність реалізованої продукції (GPM)	17,69	14,06	20,56	17,62	22,91
Операційна рентабельність реалізованої продукції (OIM)	17,23	13,57	17,40	1,31	1,54

Продовження табл. 2.9

Чиста рентабельність реалізованої продукції (NPM)	14,13	11,13	14,27	1,07	1,26
Рентабельність виробничої діяльності					
Валова рентабельність виробництва (Pв)	21,49	16,35	25,89	21,39	29,71
Чиста рентабельність виробництва (Pч)	17,17	12,95	17,97	1,30	1,63

Рентабельність активів показує ефективність використання активів для генерації прибутку. Нормативного значення для даного коефіцієнту немає, тому, аналізуючи в динаміці, можна сказати, що найбільш ефективний процес управління в 2014 році і далі, з кожним роком йде на спад, але в 2018 році в порівнянні з 2017 показник трохи зріс, тому можна говорити про незначне покращення ситуації (приріст на кінець досліджуваного періоду складає 0,19%).

Рентабельність власного капіталу показує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожен гривню залучених власних коштів. Цей коефіцієнт дозволяє визначити зростання їх добробуту за аналізований період. Рентабельність власного капіталу показує скільки прибутку підприємство одержало на 1 грн. власного капіталу. Нормативного значення для даного показника також нема, а що стосується динаміки, то ситуація аналогічна з рентабельністю активів (найвищий показник 12,7% ми можемо побачити у 2014 році, після чого значний спад до 2017 року, де показник складає 1,3% та незначне підвищення у 2018, де приріст складає 0,54%).

Валова рентабельність продажів показує ефективність виробничої діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення. З розрахунків бачимо, що з кожним роком ефективність виробничої діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення збільшується. [18]

Операційна рентабельність продажів показує рентабельність підприємства після вирахування витрат на виробництво і збут товарів. Причиною зменшення показника (ОІМ), скоріше всього, є збільшення витрат по статтям адміністративних і побутових витрат. Незмінність протягом будь-якого періоду показника операційної рентабельності з одночасним зниженням показника чистої рентабельності може свідчити або про збільшення фінансових витрат і одержання збитків від участі в капіталі інших підприємств, або про зростання суми сплачуваних податків. Цей коефіцієнт показує повний вплив структури капіталу і фінансування підприємства на його рентабельність [48].

Що стосується показників валової та чистої рентабельності виробництва, то вони показують скільки підприємство має прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво. Валова рентабельність виробництва показує, скільки гривень валового прибутку припадає на гривню витрат, що формують собівартість реалізованої продукції. З розрахунків видно, що даний показник зростає і в 2018 році становить 29,71%. Чиста рентабельність виробництва показує, скільки гривень чистого прибутку припадає на гривню реалізованої продукції і в нашому випадку, ми бачимо значне зменшення (з 17,17% у 2014 до 1,3% у 2017 році) та невелике збільшення у 2018 на 0,33% в порівнянні з попереднім роком.

Таблиця 2.10

Приріст рентабельності ДП фірми «Екотехніка-М» за 2014-2018 рр., %

Показник	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Рентабельність капіталу				
Рентабельність активів (ROA)	-2,52	0,06	-3,93	0,19
Рентабельність власного капіталу (ROE)	-4,22	0,89	-8,07	0,54
Рентабельність продажів				
Валова рентабельність реалізованої продукції (GPM)	-3,63	6,51	-2,94	5,28
Операційна рентабельність реалізованої продукції (ОІМ)	-3,66	3,83	-16,10	0,23
Чиста рентабельність реалізованої продукції (NPM)	-3,00	3,14	-13,20	0,19
Рентабельність виробничої діяльності				
Валова рентабельність виробництва (Pв)	-5,13	9,53	-4,49	8,32
Чиста рентабельність виробництва (Pч)	-4,22	5,02	-16,66	0,33

Найважливішим показником оцінки операційної діяльності підприємства є ефективність управління оборотними коштами.

Ефективність використання засобів підприємства характеризується рядом відносних показників. До даної групи відносяться:

- коефіцієнт оборотності активів;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;
- коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів;
- коефіцієнт оборотності власного капіталу;
- період обороту активів;
- період обороту дебіторської заборгованості;
- період обороту кредиторської заборгованості;
- період обороту матеріально-виробничих запасів;
- період обороту власного капіталу;
- тривалість операційного циклу [16].

Дані показники характеризують швидкість перетворення визначеної групи засобів у грошову форму, роблячи тим самим безпосередній вплив на платоспроможність підприємства. Збільшення швидкості обороту засобів свідчить про збільшення виробничо-технічного потенціалу підприємства.

Коефіцієнт оборотності активів (KO_A):

$$KO_A = \frac{ЧВР}{(A_{поч.} + A_{кін.}) / 2} \quad (2.14)$$

де $A_{поч.}$ – активи на початок періоду;

$A_{кін.}$ – активи на кінець періоду.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($KO_{ДЗ}$):

$$KO_{ДЗ} = \frac{ЧВР}{(ДЗ_{поч.} + ДЗ_{кін.}) / 2} \quad (2.15)$$

де $DZ_{\text{поч.}}$ – дебіторська заборгованість на початок періоду;

$DZ_{\text{кін.}}$ – дебіторська заборгованість на кінець періоду.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (KO_{K3}):

$$KO_{K3} = \frac{ЧВР}{(K3_{\text{поч.}} + K3_{\text{кін.}}) / 2} \quad (2.16)$$

де $K3_{\text{поч.}}$ – кредиторська заборгованість на початок;

$K3_{\text{кін.}}$ – кредиторська заборгованість на кінець. [50]

Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів (KO_3):

$$KO_3 = \frac{ЧВР}{(3_{\text{поч.}} + 3_{\text{кін.}}) / 2}, \quad (2.17)$$

де $3_{\text{поч.}}$ - запаси на початок року,

$3_{\text{кін.}}$ - запаси на кінець року

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (KO_{BK}):

$$KO_{BK} = \frac{ЧВР}{(BK_{\text{поч.}} + BK_{\text{кін.}}) / 2}, \quad (2.18)$$

де $BK_{\text{поч.}}$ – власний капітал на початок року,

$BK_{\text{кін.}}$ – власний капітал на кінець року

Тривалість операційного циклу (T):

$$T = \frac{360 * \bar{3}}{СВ} + \frac{360 * \overline{DЗ}}{ЧВР}, \quad (2.19)$$

де $\bar{3}$ - середньорічна сума запасів,

$\overline{DЗ}$ - середньорічна сума дебіторська заборгованість. [10]

Період обороту активів ($ПО_A$):

$$ПО_A = \frac{360}{KO_A} \quad (2.20)$$

Період обороту дебіторської заборгованості ($ПО_{ДЗ}$):

$$ПО_{ДЗ} = \frac{360}{КО_{ДЗ}} \quad (2.21)$$

Період обороту кредиторської заборгованості ($ПО_{КЗ}$):

$$ПО_{КЗ} = \frac{360}{КО_{КЗ}} \quad (2.22)$$

Період обороту матеріально-виробничих запасів ($ПО_3$):

$$ПО_3 = \frac{360}{КО_3} \quad (2.23)$$

Період обороту власного капіталу ($ПО_{ВК}$):

$$ПО_{ВК} = \frac{360}{КО_{ВК}} \quad (2.24)$$

Розрахуємо ефективність використання засобів підприємства за допомогою показників ділової активності та розглянемо показники в динаміці (табл. 2.10, 2.11).

Таблиця 2.11

**Показники ділової активності ДП фірми «Екотехніка-М»
за 2014-2018 рр.**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018
Коефіцієнт оборотності, разів					
Коефіцієнт оборотності активів	0,50	0,40	0,32	0,56	0,62
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	9,98	4,24	3,17	9,47	7,20
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,10	0,85	0,61	1,03	1,09
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	15,62	21,53	41,11	15,46	14,54
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,90	0,76	0,66	1,21	1,46
Період обороту, днів					
Період обороту активів	727	896	1134	646	578
Період обороту дебіторської заборгованості	36	85	114	38	50
Період обороту кредиторської заборгованості	327	424	586	349	331
Період обороту матеріально-виробничих запасів	23	17	9	23	25
Період обороту власного капіталу	400	472	548	296	246
Тривалість операційного циклу	64	104	125	66	82

Коефіцієнт оборотності активів показує ефективність використання майна підприємства. Економічний зміст показника полягає у тому, скільки разів за звітний період відбувається повний цикл виробництва і обіг, що приносить відповідний ефект (прибуток, збитки). Фінансовий зміст показує, скільки грошових одиниць прибутку принесла кожна грошова одиниця активів. [51]

В нашому випадку він становить 0,32-0,62 рази і має тенденцію до зростання. Найбільший приріст ми можемо побачити в 2017 році у порівнянні з 2016 (0,24 рази). Що стосується 2018 року, то показник зростає в порівнянні з попереднім роком і складає 0,62.

Розглянемо показники оборотності по окремим групам активів на рис.2.1-2.3.

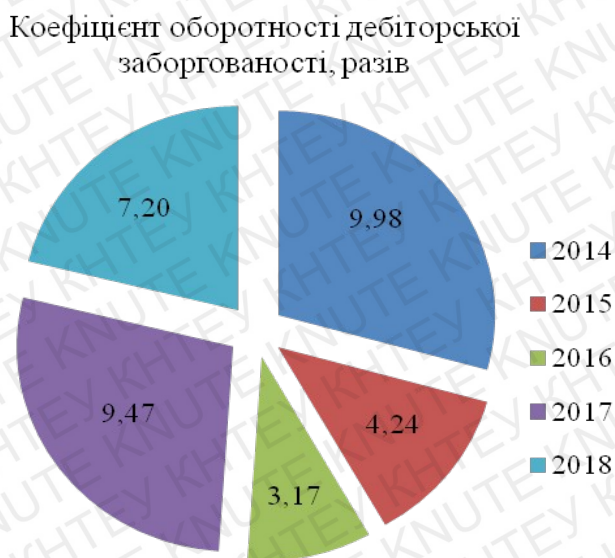

Рис.2.1. Динаміка коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості ДП фірми «Екотехніка-М»

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує скільки разів дебіторська заборгованість перетворювалася в кошти протягом певного проміжку часу. При проведенні аналізу доцільно порівняти цей показник з коефіцієнтом кредиторської заборгованості. Що стосується досліджуваного підприємства, показник нестабільний і в 2018 році зменшується в порівнянні з 2017 на 2,27 разів. Найменший показник ми можемо побачити у 2016 році, він становить 3,17,

У 2015 році коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зростає до рівня 4,24. В нашому випадку відбувається зменшення дебіторської заборгованості проти кредиторської, це може свідчити про погіршення стосунків з клієнтами, тобто через зменшення кількості покупців продукції.

Рис.2.2. Динаміка коефіцієнтів оборотності кредиторської заборгованості ДП фірми «Екотехніка-М»

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує, скільки оборотів товарів необхідно підприємству для покриття своїх зобов'язань. Даний показник має тенденцію до зростання і в 2018 складає 1,09 разів, що на 0,06 разів більше, ніж у 2017 році. Найменший показник ми можемо побачити у 2016 році, він складає лише 0,61 разів

Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів, разів

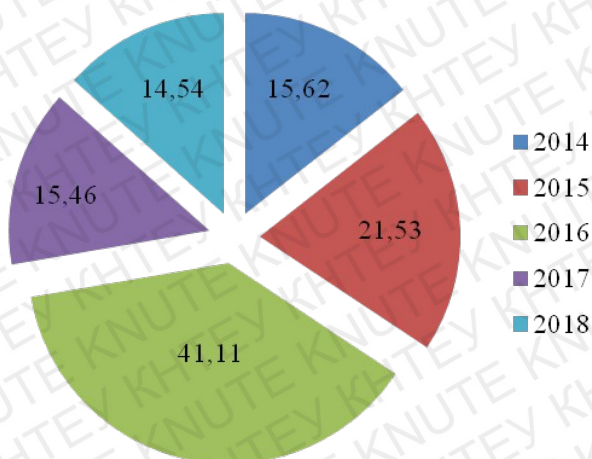

Рис.2.3. Динаміка коефіцієнтів оборотності матеріально-виробничих запасів ДП фірми «Екотехніка-М»

Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів показує наскільки швидко реалізується дана група активів. Чим нижче значення даного показника, тим більше засобів зосереджено в найменш ліквідній групі активів і тим менш ліквідну структуру має баланс такого підприємства. Даний коефіцієнт значно зріс у 2016 році (41,11 разів), після чого стрімко знижується і в 2018 становить 14,54.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу визначає ефективність використання та управління власним капіталом. Даний показник має тенденцію до зростання після 2016 року і в кінці досліджуваного періоду складає 1,46 разів, що на 0,25 разів більше ніж у попередньому році.

Що стосується показників періоду обороту, то економічний зміст показника полягає у тому, що коефіцієнт демонструє період, протягом якого активи здійснюють повний оборот. Проаналізувавши їх, можемо зробити висновок, що період обороту активів зменшується, що свідчить про підвищення ефективності управління активами. Якщо в 2016 році активи здійснювали оборот протягом 1134 днів, то в 2018 році – протягом 578. Причиною такої тенденції є підвищення обсягу збуту при стабільному рівні активів.

Період обороту дебіторської заборгованості не має чіткої тенденції до зростання, дані коливаються в межах від 36 до 114 днів, але ми можемо побачити, що у 2018 році показник зріс в порівнянні з 2017 на 12 днів.

Що стосується періоду обороту кредиторської заборгованості, то дані коливаються в межах від 327 днів до 586, але в 2018 році показник зменшився на 18 днів в порівнянні з 2017.

Ефективність управління запасами збільшується, про це свідчить незначне підвищення періоду одного обороту запасів - з 23 днів у 2017 році до 25 днів в 2018. Причиною такої тенденції є збільшення обсягу виробництва і збуту, в той час як нормативи формування запасів залишилися на попередньому рівні.

Тривалість операційного циклу визначає період починаючи з моменту надходження матеріалів на склад і закінчується в момент одержання оплати від покупців за виготовлену продукцію. В нашому випадку тривалість циклу зростає до 2016 року (125 днів), після чого знижується в 2017 (67 днів) і знову зростає у 2018 (83 дні).

Таблиця 2.12

**Абсолютні темпи приросту показників ділової активності ДП фірми
«Екотехніка-М» за 2014-2018 рр.**

Показник	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт оборотності, разів				
Коефіцієнт оборотності активів	-0,09	-0,08	0,24	0,07
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-5,74	-1,08	6,30	-2,27
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-0,25	-0,24	0,42	0,06
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	5,90	19,59	-25,65	-0,93
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,14	-0,11	0,56	0,25
Період обороту, днів				
Період обороту активів	169	238	-488	-68
Період обороту дебіторської заборгованості	49	29	-76	12
Період обороту кредиторської заборгованості	97	162	-236	-18
Період обороту матеріально-виробничих запасів	-6	-8	15	1
Період обороту власного капіталу	72	76	-252	-50

Тривалість операційного циклу, днів	40	20	-58	16
-------------------------------------	----	----	-----	----

Отже, з всього вищесказаного можна зробити висновок, що відбувається підвищення ефективності управління активами, проте агресивна політика управління активами, яку використовує підприємство характеризується такими негативними характеристиками:

- немає обмежень у нарощуванні поточних активів;
- наявність значної суми грошових засобів на рахунку в банку;
- значні запаси сировини і готової продукції;
- питома вага поточних активів у загальній сумі усіх активів висока;
- період оборотності оборотних активів тривалий;
- неможливість забезпечити достатній рієнь рентабельності;
- змінна частина оборотних активів повністю покривається за рахунок короткострокової заборгованості .

Тобто ризик, пов'язаний з агресивною стратегією, високий. Таку стратегію може дозволити собі лише підприємство, яке не має проблем з поновленням короткострокових кредитів або з отриманням комерційних кредитів від постачальників, що не є характерним для ДП фірми «Екотехніка – М».

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ДП ФІРМИ «ЕКОТЕХНІКА-М»

В умовах ринкової економіки всі підприємства зацікавлені в стабільному функціонуванні. Кожне підприємство зосереджує свою увагу на вирішенні питань фінансової стабільності та максимізації прибутку. Для того щоб досягти поставлених цілей, потрібна правильно підібрана, чітка та ефективна політика управління активами підприємства, в яких значну роль відіграють обігові кошти. Для досягнення високих результатів потрібна чітко збудована, обґрунтована й ефективна фінансова політика управління активами. Однією з найважливіших частин системи фінансового менеджменту підприємств завжди буде механізм управління активами. Сьогодні розробка досконалого механізму управління активами підприємств і дієве застосування його на практиці є досить актуальною проблемою, оскільки ефективне формування і регулювання обсягу обігових активів сприятимуть підтримці оптимального рівня ліквідності, забезпечать оперативність виробничого та фінансового циклів діяльності, а отже, високу платоспроможність і фінансову стійкість підприємств.

Переглянувши вищерозраховані показники рентабельності, ліквідності, ділової активності, можемо зробити висновок, що підприємству необхідно розробити більш ефективну систему заходів, задля покращення фінансового становища.

В своїй діяльності ДП фірма «Екотехніка-М» зіштовхується з рядом проблем, серед яких: посилення факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, підвищення конкуренції, нестабільна економічна ситуація в країні, збільшення вимог до якості продукції, знос виробничого обладнання, неефективне управління ліквідністю, відсутність ефективної системи управління, висока собівартість продукції внаслідок малого обсягу виробництва і нерациональної структури витрат.

Проаналізувавши діяльність ДП фірми «Екотехніка-м», можна зробити висновок:

- оборотний капітал фінансується за рахунок позикового капіталу;
- частина необоротних активів фінансується за рахунок короткострокового капіталу;
- довгострокові зобов'язання є джерелами покриття необоротних активів та постійної частини оборотних активів;
- створення мінімально необхідних обсягів оборотних активів;
- агресивна політика фінансування оборотних активів призводить до фінансових витрат через зниження обсягів реалізації.

Переглянувши показники ділової активності, можемо зробити висновок, що необхідні заходи оптимізації стану для таких груп активів, як матеріально-виробничі запаси та дебіторська заборгованість.

При управлінні дебіторською заборгованістю підприємство має вирішити наступне:

- формування певного кола потенційних дебіторів;
- інвестування дебіторської заборгованості, визначення розмірів інвестицій;
- розробка ефективної політики кредитування покупців.

При управлінні матеріально-виробничими запасами слід дотримуватись таких заходів:

- визначити оптимальну кількість виробничих і товарних запасів;
- запровадити нормування запасів;
- оптимізувати організацію постачання встановленням чітких договірних умов;
- раціонально використовувати матеріально-виробничі запаси та постійно контролювати їх;
- розрахунок необхідної площі складських приміщень для зберігання матеріальних ресурсів;
- розрахунок витрат на матеріально-технічне забезпечення.

Також, для покращення фінансового стану на підприємстві, необхідно запровадити менш агресивну політику управління активами, задля збільшення власного капіталу. Агресивна політика не забезпечує, як правило, високої рентабельності активів і сприяє збільшенню ризику технічної неплатоспроможності. Несприятливі зовнішні умови на товарному ринку можуть викликати зниження фінансової стійкості і втрати платоспроможності. Перевагою даної політики є вигоди від використання більш дешевого короткострокового фінансування в порівнянні з довгостроковим. Дана стратегія дозволяє також знизити потребу у власному капіталі. Однак зворотним боком такої політики є висока ймовірність нестачі фінансових ресурсів, складності здійснення оплати поточних рахунків, що створює загрозу банкрутства.[52]

Задля покращення фінансового стану, підприємству необхідно перейти з агресивного на помірний тип політики управління активами. Він характеризується тим, що ризик неплатоспроможності, рентабельність та оборотність знаходяться на середніх рівнях. Також даний тип політики характеризується формуванням резервів на випадок збоїв. Ознакою компромісної політики управління оборотними активами є помірна питома вага короткострокових кредитів банку. Дана політика характеризується тим, що вся змінна частина оборотних активів формується за рахунок короткострокових зобов'язань, а постійна частина утворюється за рахунок власних коштів. Цій моделі управління може відповідати будь-яка модель управління короткостроковими зобов'язаннями. Необоротні активи відшкодовують за рахунок частини власного капіталу та довгострокових зобов'язань. Дана політика управління активами, має позитивно повпливати на фінансове становище на підприємстві.

Для досягнення вищеперерахованих задач необхідно здійснити ряд заходів, які підвищать обсяг чистої виручки від реалізації:

- необхідно провести оцінку необоротних активів і звільнитись від зайвого і невстановленого устаткування, продавши або здавши його в оренду, а використовуване обладнання регулярно обслуговувати та залучати досягнення науково-технічного прогресу до виробництва, що призведе до

значного покращення продуктивності праці та скоротить витрати на незалучені ресурси приблизно на 5-7%;

- постійний контроль за розміром оборотних активів у грошовій, абсолютно ліквідній формі, а також шляхом забезпечення відповідної частини високоліквідних активів у вигляді поточних фінансових інвестицій та інших активів, які за необхідності можуть швидко перетворитися у грошові кошти;

- своєчасно використовувати тимчасово вільні залишки грошових активів для з метою формування фінансових інвестицій, що можуть принести підприємству прямий дохід у формі процентів або дивідендів;

- необхідно провести заходи задля раціонального використання ресурсів підприємства та зменшення виробничих витрат, шляхом дослідження ефективності та доцільності виробництва всіх видів товарів (зняти з виробництва товари, які найменше продаються та які є доволі затратними в плані виготовлення та приділити більше уваги найбільш ліквідним групам товарів). Так результат дослідження зменшить собівартість на 5%.

Задля вирішення низки проблем, необхідно розробити ефективну систему менеджменту, яка включатиме заходи з управління активами підприємства, дотримання яких, допоможе значно оптимізувати становище на підприємстві.

Шляхами вдосконалення управління активами є :

- розробка чіткої політики управління оборотними та необоротними активами;

- постійний розрахунок нормативних показників та контроль за їх відхиленням;

- розробка і виконання ефективної політики цін, спрямованих на прискорення оптимізації обсягів дебіторської заборгованості (проведення оцінки дебіторів, аналіз вартості існуючої дебіторської заборгованості);

- покращення системи обліку і підвищення точності прогнозування грошових потоків (визначення резерву абсолютно ліквідних коштів; збільшення ефективності використання вільних грошових активів; розрахунок і контроль

надходжень і видатків; прогнозування балансу грошових потоків; прогнозування доходів; застосування прогресивних форм безготівкових розрахунків);

- розробка плану виготовлення і реалізації готової продукції (застосування раціонального виробництва продукції; коректна організація продажу товарів; застосування системи знижок та акцій);

- використання маркетингових методів для оптимізації збуту (створення маркетингових відділів; постійне дослідження споживчого попиту та конкурентоспроможності виробленої готової продукції; упровадження прогресивних форм і методів продажу);

- своєчасне та коректне оформлення документації, використання прогресивних технологій та електронного документообігу;

- дотримання платіжної та договірної дисципліни;

- періодичне проведення інвентаризації активів.

Подальші дослідження і розробки в галузі питань ефективного управління оборотними активами промислових підприємств мають величезне значення для покращення їх основних показників фінансово-господарської діяльності, підвищення доходів державного бюджету, прискорення соціально-економічного розвитку країни та підвищення благополуччя населення.

Задля покращення фінансового становища і ефективного управління підприємством, на мою думку, варто розробити систему КРІ на підприємстві, за допомогою якої, зростуть всі показники. Вона являє собою ключові показники ефективності (індикатори діяльності). Налаштування системи управління на КРІ заснована на можливості досягнення основної мети підприємства завдяки виконанню показників діяльності співробітників з різних підрозділів.

Як основу для КРІ можна взяти систему збалансованих показників (див. табл. 3.1). Концепція BSC була розроблена Р. Капланом і Д. Нортонем у 1990-ті рр. і в даний час активно використовується зарубіжними компаніями як інструмент стратегічного менеджменту та управління якістю і представляє собою систему оцінки та стратегічного розвитку бізнесу підприємства, заснована на

системі показників, що характеризують його діяльність у чотирьох напрямках: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, навчання і розвиток персоналу. [25]

Таблиця 3.1

Система збалансованих показників ДП фірми «Екотехніка-М»

Показники по клієнтах: - індекс задоволення клієнтів, %; - розширення ринків збуту, %; - нарощення клієнтської бази (к-ть споживачів).	Показники бізнес-процесів: - чиста виручка від реалізації – темп приросту; - удосконалення технології (збільшення виробництва), %; - контроль терміну обертання складових активів (дні).
Фінансові показники: - обсяг власного капіталу (абсолютна та відносна зміна); - обсяг залученого капіталу (абсолютна та відносна зміна); - обсяг активів (оборотні, необоротні, загалом) – абсолютна та відносна зміна; - чистий прибуток (тис. грн); - собівартість реалізованої продукції (темперосту, приросту); - коефіцієнт фінансової залежності; - коефіцієнт автономії; - коефіцієнт фінансової стабільності; - коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу; - рентабельність сукупного капіталу; - рентабельність власного капіталу; - рентабельність активів.	Кадрові показники: - плинність кадрів (кількість); - витрати на навчання нового персоналу (грн/чол); - вартість навчання нового персоналу.

За допомогою системи збалансованих показників, можна направити всіх працівників на успішну реалізацію стратегії компанії. Ця система - інструмент поширення стратегічної інформації за допомогою інтегрованого набору фінансових і нефінансових показників.

Дотримуючись зазначених рекомендацій, підприємство зможе значно покращити свій фінансовий стан в наступному періоді.

Розрахуємо планові показники звіту про фінансові результати на 2019 рік (див. табл. 3.2). Планові показники визначають кількісну міру завдань і якісні зміни в діяльності підприємства та його підрозділів у плановому періоді. Сукупність показників всебічно характеризує план підприємства за умов ринку.

Прогноз чистої виручки від реалізації ми будемо здійснювати такими методами: метод експоненціального згладжування (2 способами); середній коефіцієнт зростання [35].

Плануємо чисту виручку від реалізації методом експоненціального згладжування. Робоча формула даного методу:

$$U_{t+1} = \alpha * y_t + (1 - \alpha) * U_t, \quad (3.1)$$

де t – період попередній прогнозному;

$t+1$ – плановий період;

α – параметр вирівнювання;

y_t – фактичне значення досліджуваного показника за період, попередній прогнозному;

U_t – експоненціальна зважена середня для період, попередній прогнозному;

U_{t+1} – прогнозний показник [20].

При прогнозуванні даним методом необхідно розрахувати параметр вирівнювання α і визначити початкове значення U_0 .

$$\alpha = \frac{2}{n+1}, \quad (3.2)$$

де n – кількість періодів [35].

Розраховуємо параметр α по формулі 3.2:

$$\alpha = 2 / (5 + 1) = 0,33$$

Вибір початкового середнього експоненціального зваженого U_0 рахується наступними способами:

1) як середньоарифметичне бази прогнозу:

$$2014 \text{ рік: } U_0 = \frac{4689,9 + 3781,3 + 2886,1 + 4692,6 + 4840,2}{5} = 4178,02 \text{ тис.грн.}$$

$$2015 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 4689,9 + (1 - 0,33) * 4178,02 = 4346,94 \text{ тис.грн.}$$

$$2016 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 3781,3 + (1 - 0,33) * 4346,94 = 4160,27 \text{ тис.грн.}$$

$$2017 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 2886,1 + (1 - 0,33) * 4160,27 = 3739,79 \text{ тис.грн.}$$

$$2018 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 4692,6 + (1 - 0,33) * 3739,79 = 4054,22 \text{ тис.грн.}$$

$$2019 \text{ рік (плановий): } U_0 = 0,33 * 4840,2 + (1 - 0,33) * 4054,22 = 4313,59 \text{ тис.грн}$$

1) використання першого вихідного значення бази прогнозу:

$$2014 \text{ рік: } U_0 = 4689,9 \text{ тис.грн.}$$

$$2015 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 4689,9 + (1 - 0,33) * 4689,9 = 4689,90 \text{ тис.грн.}$$

$$2016 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 3781,3 + (1 - 0,33) * 4689,9 = 4390,06 \text{ тис.грн.}$$

$$2017 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 2886,1 + (1 - 0,33) * 4390,06 = 3893,75 \text{ тис.грн.}$$

$$2018 \text{ рік: } U_0 = 0,33 * 4692,6 + (1 - 0,33) * 3893,75 = 4157,37 \text{ тис.грн.}$$

$$2019 \text{ рік (плановий): } U_0 = 0,33 * 4840,2 + (1 - 0,33) * 4157,37 = 4382,70 \text{ тис. грн.}$$

Результати розрахунків представлені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Планові показники обсягів чистої виручки ДП фірми «Екотехніка-М»

Рік	Чиста виручка від реалізації, тис.грн.	Експоненціальна зважена середня (U), тис.грн.		Розрахунок середньої відносної похибки (ϵ), %	
		I спосіб	II спосіб	I спосіб	II спосіб
2014	4 689,90	4 178,02	4 689,90	-10,91	0,00
2015	3 781,30	4 346,94	4 689,91	14,96	24,03
2016	2 886,10	4 160,27	4 390,06	44,15	52,11
2017	4 692,60	3 739,79	3 893,75	-20,30	-17,02
2018	4 840,20	4 054,22	4 157,37	-16,24	-14,11
2019 (план)	-	4 313,59	4 382,70	-	-

Розрахуємо планову чисту виручку від реалізації за допомогою коефіцієнта зростання. Формулою для розрахунку є середній темп приросту.

$$\bar{T}_{np} = \sqrt[n-1]{\frac{Y_n}{Y_0}}$$

(3.3)

де Y_n – значення досліджуваного показника n-го періоду;

Y_0 – значення досліджуваного показника базового періоду;

n – період досліджування [3].

За наведеною формулою розраховуємо коефіцієнт зростання:

$$\bar{T}_{np} = \sqrt[5]{\frac{4840,20}{4689,90}} = 1,008$$

Шляхом множення коефіцієнту зростання на останній звітній період отримуємо плановий показник на 2019 рік. Отримані розрахунки представлені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Плановий обсяг чистої виручки ДП фірми «Екотехніка-М»
(з використанням коефіцієнта зростання)**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (план)
Чиста виручка від реалізації (Y), тис.грн.	4 689,90	3 781,30	2 886,10	4 692,60	4 840,20	4 878,92

Отже, плановий обсяг чистої виручки від реалізації в 2019 році за коефіцієнтом зростання становить 4878,92 тис.грн.

Задля отримання найбільш наближеного до реальності значення, розрахуємо їх середнє значення (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Плановий обсяг чистої виручки від реалізації ДП фірми «Екотехніка-

М» на 2019 рік, тис.грн.

Метод	Обсяг чистої виручки від реалізації, тис.грн.	Середнє значення, тис.грн.
Метод експоненціального значення (I спосіб)	4313,59	4525,07
Метод експоненціального значення (II спосіб)	4382,7	
Метод середнього коефіцієнту зростання	4878,92	

Тобто прогнозний обсяг чистої виручки від реалізації становитиме 4525,07 тис.грн.

На основі спланованої виручки від реалізації плануємо собівартість реалізованої продукції. Визначаємо рівень собівартості за останній звітний період:

$$P_{CB} = 3731,5 / 4840,2 = 0,7709$$

$$CB_{пл} = 4525,07 * 0,7709 = 3488,55$$

де P_{CB} – рівень собівартості (чиста виручка від реалізації / собівартість);

$CB_{пл}$ – собівартість планова.

Інші витрати в 2019 році зменшаться на 25% за рахунок зменшення собівартості реалізованих необоротних активів та витрат на ліквідацію необоротних активів.

Результати планових фінансових показників наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Прогноз фінансових результатів ДП фірми «Екотехніка-М»
на 2019 рік, тис. грн.**

Стаття	2016	2017	2018	2019 (прогноз)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2886,1	4692,6	4840,2	4525,07
Інші доходи	0	175	58,5	58,5
Разом доходи	2886,1	4867,6	4898,7	4583,57
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2292,6	3865,6	3731,5	3488,55
Інші витрати	91,2	940,6	1092,8	819,6
Разом витрати	2383,8	4806,2	4824,3	4308,15
Фінансовий результат до оподаткування	502,30	61,40	74,40	275,42
Податок на прибуток	90,41	11,05	13,39	49,58
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	0	0	0	0
Чистий прибуток (збиток)	411,89	50,35	61,01	225,84

За даними таблиці бачимо, що фінансовий результати підприємства після дотримання запропонованих заходів значно зміниться. Витрати будуть складати 4308,15 тис.грн, що на 516,15 тис. грн. менше ніж у 2018 році. Чистий прибуток в плановому періоді значно зросте, в порівнянні зі звітним роком, і буде складати 225,84 тис.грн.

Наступним нашим етапом буде розрахунок планового обсягу активів. Вихідні дані для визначення прогнозного обсягу активів підприємства наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Вихідні дані для розрахунку планового обсягу активів ДП фірми
«Екотехніка-М»**

Показники	Формула	2018	2019 (прогноз)
Період обороту запасів, днів	$(360 * \text{Запаси}) / \text{СВ}$	23,43	×
Період обороту дебіторської заборгованості, днів	$\text{ДЗ} / \text{ЧВР} * 360$	62,67	×
Ододенний обсяг реалізації плановий, тис.грн.	$\text{ЧВР}_{\text{пл}} / 360$	×	12,57
Ододенний обсяг витрат (собівартості) (плановий), тис.грн.	$\text{СВ}_{\text{пл}} / 360$	×	9,69
Темп приросту грошових коштів	$\sqrt{\text{ГК}_{\text{кц}} / \text{ГК}_{\text{поч}}}$	1,28	×
Темп приросту первісної вартості основних засобів	$\sqrt{\text{ПВ}_{\text{кц}} / \text{ПВ}_{\text{поч}}}$	1,06	
Темп приросту інших оборотних активів	$\sqrt{\text{ІнОА}_{\text{кц}} / \text{ІнОА}_{\text{поч}}}$	0,48	×
Норма амортизації	$\text{Знос} / \text{ПВ}$	0,61	×

Розраховуємо плановий обсяг активів підприємства. Розрахунки та їх результати представлені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Плановий обсяг активів підприємства ДП фірми «Екотехніка-М»
станом на 2019 рік, тис.грн.**

Активи	2018	2019 (план)
Основні засоби (балансова вартість):	6497,4	7 915,10
первісна вартість	20036	20 135,89
знос	(13538,6)	(12 220,79)
Необоротні активи:	6497,4	7 915,10
Запаси	148,03	227,09
Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги:	863,4	787,76
Гроші та їх еквіваленти	9,9	4,91
Інші оборотні активи	4,8	6,13
Оборотні активи, всього	1026,4	1 025,88
Баланс	7523,8	8 940,99

Переглянувши таблицю, ми бачимо, що у плановому періоді активи будуть складати 8940,99 тис.грн., а саме 1025,88 тис.грн. оборотних активів та 7915,10 тис.грн. необоротних.

Задля їх фінансування сплануємо джерела коштів. Розраховуємо обсяг власного оборотного капіталу, кредиторської заборгованості та необхідності залучення банківського кредиту.

Перш за все розрахуємо обсяг власного оборотного капіталу. Визначаємо загальний обсяг власного капіталу в плановому періоді, для цього порахуємо зареєстрований капітал та нерозподілений прибуток.

Зареєстрований капітал (план) = $3088,46 * 0,763 = 2356,12$ тис.грн.

Нерозподілений прибуток (план) = $729,76 * 0,971 = 708,78$ тис.грн.

Власний капітал (план) = $2356,12 + 708,78 = 3064,90$ тис.грн.

Власний оборотний капітал (план) = $3064,90 - 7915,10 = - 4850,2$ тис.грн.

Кредиторська заборгованість (план) = $1025,88 + 4850,2 = 5876,08$ тис.грн.

Складаємо прогнозний баланс на кінець планового періоду (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

**Укрупнений плановий баланс ДП фірми «Екотехніка-М»
на 2019 рік**

Актив	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Пасив	Сума, тис.грн.	Питома вага, %
Необоротні активи	7 915,10	88,53	Власний капітал	3064,90	34,28
Оборотні активи	1 025,88	11,47	Позиковий капітал	5876,08	65,72
Баланс	8 940,98	-	Баланс	8940,98	-

Проаналізувавши плановий баланс, можемо зробити висновок, що оборотні активи в плановому періоді зменшаться на 2,17% в порівнянні з попереднім роком. Власний капітал також має тенденцію до зменшення.

Порівнявши обсяг чистого прибутку в плановому і звітному періоді, ми можемо побачити, що він зріс на 164,83 тис.грн., що свідчить про покращення фінансових результатів.

Для більш глибокого аналізу фінансового стану в плановому періоді, порахуємо показники ефективності (див. табл. 3.9).

Таблиця 3.9

**Прогнозні показники рентабельності ДП фірми «Екотехніка-М»
на 2019 рік, %**

Показник	2018	2019 (план)	Абсолютний приріст
Рентабельність капіталу			
Рентабельність активів (ROA)	0,79	2,74	1,96
Рентабельність власного капіталу (ROE)	1,84	7,47	5,63
Рентабельність продажів			
Валова рентабельність реалізованої продукції (GPM)	22,91	22,91	0,00
Операційна рентабельність реалізованої продукції (OIM)	1,54	6,09	4,55
Чиста рентабельність реалізованої продукції (NPM)	1,26	4,99	3,73
Рентабельність виробничої діяльності			
Валова рентабельність виробництва (Pв)	29,71	29,71	0,00
Чиста рентабельність виробництва (Pч)	1,63	6,47	4,84

Що стосується показників ділової активності, то вони також трохи збільшуються (див. табл. 3.9).

Таблиця 3.10

**Прогнозні показники ділової активності ДП фірми «Екотехніка-М»
на 2019 рік**

Показник	2018	2019 (план)	Абсолютний приріст
Коефіцієнт оборотності активів	0,62	0,65	0,03
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	14,54	24,11	9,57
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,46	1,50	0,04

Отже, нами були розроблені заходи, які показали досить позитивний результат. Аналіз запропонованих заходів підтвердив можливість досягнення поставлених цілей, оскільки показники рентабельності мають тенденцію до зростання і лише деякі показники (валова рентабельність реалізованої продукції і валова рентабельність виробництва) залишаться на тому ж рівні, що і у 2018 році.

Показники ділової активності в плановому періоді зростають, особливо коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів має найбільшу абсолютну зміну в порівнянні з попереднім роком.

Основною метою заходів, проведених у плановому періоді, був перехід від агресивного типу політики управління до помірної, що показало позитивний результат. Підприємству в майбутньому необхідно продовжувати рухатись в цьому ж руслі задля подальшого розвитку та зростання. Помірний тип політики управління активами спрямований на забезпечення повного задоволення поточної потреби у всіх видах оборотних активів і створення резервів на випадок типових збоїв у ході операційної діяльності підприємства. При такому підході забезпечується середнє для реальних господарських умов співвідношення між рівнем ризику і рівнем ефективності використання фінансових ресурсів. Поточні активи складають приблизно половину всіх активів підприємства, період оборотності оборотних коштів має середню тривалість, тобто для ДП фірми «Екотехніка-М» даний тип політики управління активами буде найоптимальнішим варіантом, який зможе забезпечити фінансову стабільність.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Задля реалізації виробництва і збуту, всі підприємства використовують активи, які представляють собою певні ресурси у формі сукупних майнових цінностей, використовуваних у господарській діяльності з метою одержання прибутку. Все майно, яке відображене в його балансі, називається активами підприємства.

Управління активами підприємства – це складний процес, який полягає у правильному формуванні і використанні активів за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на них численних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Політика управління оборотними активами являє собою важливу частину системи менеджменту, що полягає у формуванні складу і кількості, раціонального використання активів та оптимізації структури джерел фінансування оборотних активів.

Політика управління оборотними активами підприємства розробляється за наступними етапами:

- аналіз оборотних активів підприємства за період;
- визначення шляхів формування оборотних активів підприємства;
- оптимізація складу і структури оборотних активів;
- контроль і підтримання необхідного рівня ліквідності оборотних активів;
- оптимізація рентабельності оборотних активів;
- забезпечення раціонального використання оборотних активів;
- обґрунтована система фінансування оборотних активів та формування їх джерел.

Політика управління необоротними активами полягає у фінансовому забезпеченні своєчасного їхнього відновлення і високої ефективності використання.

У результаті проведеного дослідження в другому розділі було з'ясовано, що абсолютну більшість активів ДП фірми «Екотехніка-М» становлять

необоротні активи – це 86,36% від загальної вартості активів під кінець аналізованого періоду. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що підприємство фондоємне.

Розрахувавши показники ліквідності балансу, можемо зробити висновок, що баланс ДП фірми «Екотехніка-М» не зовсім ліквідний, оскільки коефіцієнт покриття, коефіцієнт абсолютної ліквідності мають тенденцію до зменшення. Чистий оборотний капітал у 2018 році зменшується на 153,9 тис. грн. Задля визначення ефективності використання активів ми розрахували рентабельність активів ДП фірми «Екотехніка-М». Виходячи з аналізу, треба сказати, що всі показники рентабельності не досягають нормативних значень, що свідчить про те, що підприємство має низький прибуток від своєї діяльності. Рентабельність активів в 2018 році складає лише 0,79%, рентабельність власного капіталу – 1,84%, а чиста рентабельність виробництва – 1,63%.

За отриманими результатами аналізу діяльності ДП фірми «Екотехніка-М», виявлено наступні проблеми управління активами підприємства:

- неефективна політика управління активами;
- посилення факторів внутрішнього та зовнішнього середовища;
- підвищення конкуренції;
- знос виробничого обладнання;
- неефективне управління ліквідністю;
- висока собівартість продукції внаслідок малого обсягу виробництва і нерациональної структури витрат .

Планові показники активів на 2019 рік є вищими ніж у 2018 і чистий прибуток складатиме 225,84 тис.грн. Рентабельність активів зросте до показника 2,74%, власного капіталу 7,74%, чиста рентабельність виробництва 6,47%, що значно вище ніж у попередньому році. Що стосується показників ділової активності то вони також зростають (коефіцієнт оборотності активів підвищився на 0,03, коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів на 9,57, а коефіцієнт оборотності власного капіталу на 0,04). З цього випливає, що перехід з агресивного типу політики управління активами на помірний тип та дотримання

вищезазначених рекомендацій позитивно вплине на фінансове становище підприємства.

Помірний тип політики управління активами ДП фірми «Екотехніка-М» забезпечить середнє для реальних господарських умов співвідношення між рівнем ризику і рівнем ефективності використання фінансових ресурсів. Цей підхід забезпечить прийнятний рівень ліквідності підприємства та рентабельності оборотного капіталу.

Система управління активами ДП фірми «Екотехніка-М» має включати: перевірку зберігання наявних у підприємства власних оборотних активів, моніторинг витрачання власних і позикових коштів, виявлення та ліквідацію надлишкових активів, перевірку ефективності здійснюваних на підприємстві заходів щодо формування та використання грошових коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова, Г. М. Вдосконалення фінансової стратегії для забезпечення стабільності підприємства / Г. М. Азаренкова, О. Г. Головка, В. О. Пономаренко // Фінансово–кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015 – № 1 (18). – С.103–109.
2. Балюх М.А. Економічний аналіз. Навч. посібник /М.А. Балюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатов та ін., за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. - К.: КНЕУ, 2009 - 556 с.
3. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2011. – 592 с.
4. Бланк І.О., Ситник Г.В. Фінансове забезпечення розвитку підприємств / І.О. Бланк, Г.В. Ситник та ін. / За ред. проф. Бланка І.О. – К.: КНТЕУ, 2011.- 344 с.
5. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посіб./ Н.М.Бондар - К.: Видавництво А.С.К., 2010. - 400 с.
6. Бондаренко О.А. Економічні основи відтворення основних засобів. Навчальний посібник / – Суми: Довкілля. – 2014. – 204 с
7. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємства/ О.С. Бондаренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. — № 4. – С. 40–44.
8. Болгар Т.М., Кальченко А.О. Шляхи підвищення ефективності управління активами підприємства/ Т.М. Болгар, 2018. - №14, [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/14_ukr/109.pdf.
9. Боярко І. М. Оптимізація дебіторської заборгованості підприємства / І. М. Боярко // Економіка, фінанси, право, 2015. - № 9. – С. 19–25.
10. Буряк Л.Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навч. посіб./ Л.Д. Буряк.; Державний вищий навч. заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана».– К.: КНЕУ, 2007. – 432 с.

11. Вірстюк Н.В. Удосконалення системи обліку та управління дебіторською заборгованістю на сучасному етапі / Н.В. Вірстюк // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>
12. Власова Н.О. Управління оборотними активами в підприємствах роздрібної торгівлі: монографія / Н.О. Власова та ін. — Харків: ХДУХТ, 2014. — 258 с.
13. Герасимчук З. В., Вахович І. М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./З. В. Герасимчук — Луцьк: Надстир'я, - 2014. — С.515
14. Гетьман О.О. Економіка підприємства : навчальний посібник. — [2-ге видання] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 488 с.
15. Гриньова, В. М. Фінанси підприємств: навч. посіб /В. М. Гриньова, В. О. Коюда. — К. : Знання — Прес, 2014. — С. 62-80.
16. Гуляєва Н.М. Фінансові ресурси підприємств / Гуляєва Н.М., Сьомко О.В. // Фінанси України. - 2008. - № 12. - С.271—278
17. Гуткевич А. Управління економічними ресурсами підприємства /А. Гуткевич, Е.И. Шаманская // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 7- С.89-94
18. Давиденко Н.М. Ликвідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства/ Н.М. Давиденко // Актуальні проблеми економіки.— 2015.— №2. — С. 36—40.
19. Долгоруков Ю.А., Редіна Н.І. Управління ефективністю використання обігових коштів у промисловості Долгоруков Ю.А., Редіна Н.І. //Фінанси України. - 2015.- № 11.-С. 103 – 110
20. Донін Є.О. Політика управління оборотними активами сучасного підприємства // Фінанси, облік, банки Донецького національного університету ім. В.Стуса. — 2017. - №1(22). — С.236-237.
21. Душило А.А. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства / А.А. Душило // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. — 2012. — № 4. — С. 431—435

22. Ізмайлова Н.В. Управління оборотними активами підприємств: авторефер. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук.: спец 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Н.В. Ізмайлова. — К., 2009. – 24 с.
23. Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств/ В.П. Кодацький // Актуальні проблеми економіки. – 2008. — № 4. – С. 150
24. Каплан Р. Збалансована система показників / Р. Каплан, Д. Нортон. – М. : Олімп-Бізнес, 2004. – 320 с.
25. Квасницька Р.С. Етапність проведення діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємства/ Р.С. Квасницька, І.М. Кордонець // Вісник Хмельницького національного університету. — 2011. — №2. — С. 130—135.
26. Коваленко, Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. –2-ге вид., перероб. і доп. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К. : Знання, 2010.– 485 с.
27. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. / М. Я. Коробов – К., Знання, 2014. - 378 с
28. Крамаренко, Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник. /Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. –520 с.
29. Лахтіонова Л.А. Модель внутрішнього аналізу фінансової стійкості компанії на основі абсолютних її показників/ Л.А. Лахтіонова. [Електронний ресурс] — Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/73.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/73.pdf).
30. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. — К.:«Хай_Тек Прес», 2008. — 336 с.
31. Масловська Л.Ц. Оптимізація структури фінансових ресурсів/ Л.Ц.Масловська, Л.В.Недільська // Економіка АПК . - 2017. - № 10.- С.112-119.
32. Міннібаєва К.А., Остапенко В.В. Забезпеченість підприємства власними оборотними коштами//Фінансовий менеджмент - 2010.- № 4.-С. 40 – 48.
33. Мірошник Л.Г., Каринцева А.І. Економіка підприємства.: підручник / - Суми: Університетська книга, 2010.- 192 с.

34. Міщенко С.П. Концептуальні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці./ С.П. Міщенко// Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014 - №2 - с.190-195
35. Носов П. Л. Сучасна класифікація оборотних активів / П. Л. Носов // Економіка і держава. – 2008. – № 7. – С.43 – 46
36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджене Наказом Міністерства фінансів України №87 від 28.02.13. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0336-13>
37. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник / О.О.Непочатенко, Н.Ю. Мельничук – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://pidruchniki.com>
38. Осадчук. Н. В. Оптимізація руху високоліквідних оборотних коштів на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip68/68_16.pdf.
39. Плехова Ю. О. Ефективне управління оборотними активами промислових підприємств на основі концепції бережливого виробництва [Текст] / Ю. О. Плехова // Фінанси і кредит. – 2009. – № 19. – М. – С. 56-58.
40. Подольська. В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. /В. О. Подольська, О. В. Ярш. – К. : Центр навч. літератури, 2017. – С. 97.
41. Прокопенко. І.Ф. Методика і методологія економічного аналізу: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін. - . К. : ПУЛ, 2010. - 430 с.
42. Рзаєва Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства/Т.Г. Рзаєва, І.В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010.— №3. Т.1. — С. 177—181
43. Річна фінансова звітність: ДП фірми «Екотехніка-М». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

44. Роганова Г.О. Стратегія фінансування оборотних активів: позиція персоналістів / Г.О. Романова // Економічний часопис-XXI. – 2013. - №3(1). – С.82-85.
45. Савчук. В. П. Управління фінансами підприємства навчальний курс / В. П. Савчук. – М.: БІНОМ, Лабораторія знань, 2010. – 480 с
46. Салига. С.Я. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / С.Я. Салига . - К. : КНЕУ, 2006. - 274 с.
47. Севрук Є.М. Фінансування оборотних активів підприємств торгівлі України / Є.М. Севрук // Вісник КНТЕУ. – 2017. - №3. – С. 94 – 104.
48. Турило А.М. Інформаційна логіко-економічна модель прогнозування кризових явищ на промислових підприємствах України / Турило А.М., Святенко С.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2011. - N 10.
49. Шамота Г. М. Дослідження підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / Г. М. Шамота, Д. О. Малиш // Бізнес Інформ. — 2013. — №3 — С.271— С.278 -285
50. Швець Ю.О. Управління оборотними активами підприємств / Ю.О. Швець, А.В. Скворцова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – № 13. – С. -127-130
51. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: [підручник] / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2013. — 375 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

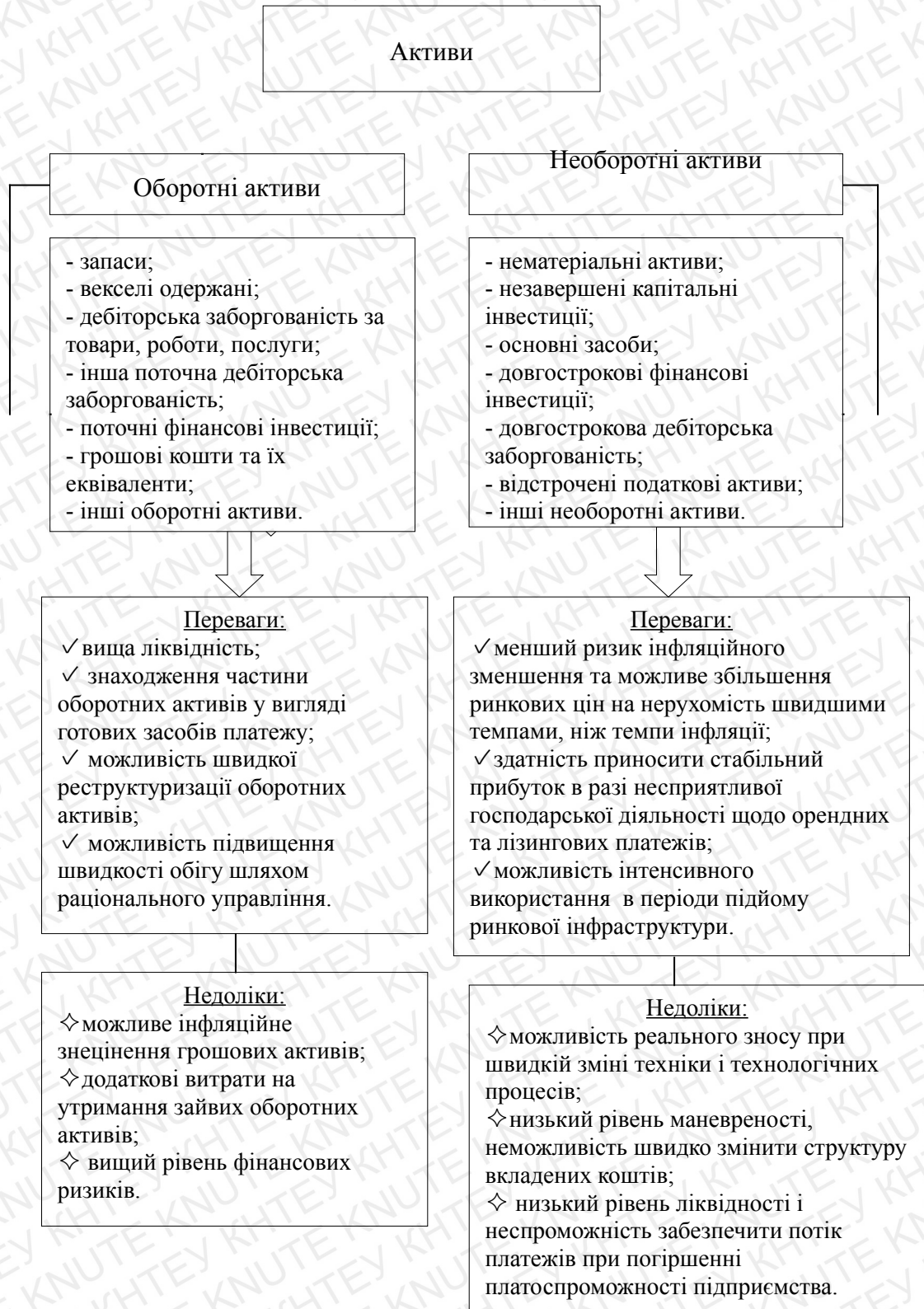

Рис. А 1.2 Переваги та недоліки оборотних та необоротних активів

Джерело: розроблено автором на основі [22-23]

Річна фінансова звітність

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство	Дочірнє підприємство фірми "Екотехніка-М"	за ЄДРПОУ	19125454
Територія	8038600000	за КОАТУУ	8038600000
Організаційно-планова форма господарювання	Дочірнє підприємство	за КОПФГ	120
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД	46.39
Середня кількість працівників, осіб	120		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон:	м. Київ, проспект Академіка Палладіна, буд. 44, к. 104. 4909763		

Баланс малого підприємства (спрощений) на 31.12.2014 р.

Форма №1-мс

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	7953.3	8677
- первісна вартість	1011	18412	17857,8
- знос	1012	-10458,7	-9180,8
Інші необоротні активи	1090	8705.3	0
Усього за розділом I	1095	7953,3	8677
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	51.1	300,2
Поточна дебіторська заборгованість	1155	1312.3	469,7
Гроші та їх еквіваленти:	1165	0.5	6
Інші оборотні активи	1190	30,3	20,9
Усього за розділом II	1195	2777.1	796,8
Баланс	1300	11482.4	9473,8

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарастрований капітал	1400	4919,9	3854,4
Резервний капітал	1415	1235	577,7
Нерозподілений прибуток	1420	685,9	785,3
Усього за розділом I	1495	6840,8	5217,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	3200,1	2925,9
- розрахунками з бюджетом	1620	4,9	8,2
- розрахунками зі страхування	1625	9	10,3
- розрахунками з оплати праці*	1630	18,3	21,6
Інші поточні зобов'язання	1690	1409,3	1290,4
Усього за розділом III	1695	4641,6	4256,4
Баланс	1900	11482,4	9473,8

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2014 рік

Форма №2-мс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4689,9	3781,3
Інші доходи	2160	0	0
Разом доходи (2000 + 2240)	2280	4689,9	3781,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3860,4	3249,8
Інші витрати	2165	21,4	18,3
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	3881,8	3268,1
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	808,10	513,2
Податок на прибуток	2300	145,46	92,38
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	0	0
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	662,64	420,82

Продовження додатку Б

Баланс малого підприємства (спрощений) на 31.12.2015 р.

Форма №1-мс

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	8677	7953,3
- первісна вартість	1011	17857,8	18412
- знос	1012	-9180,8	-10458,7
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	8677	7953,3
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	300,2	51,1
Поточна дебіторська заборгованість	1155	469,7	1312,3
Гроші та їх еквіваленти:	1165	6	0,5
Інші оборотні активи	1190	20,9	30,3
Усього за розділом II	1195	796,8	1394,2
Баланс	1300	9473,8	9347,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарєстрований капітал	1400	3854,4	3541,7
Резервний капітал	1415	577,7	478,3
Нерозподілений прибуток	1420	785,3	685,9
Усього за розділом I	1495	5217,4	4705,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	2925,9	3200,1
- розрахунками з бюджетом	1620	8,2	4,9
- розрахунками зі страхування	1625	10,3	9
- розрахунками з оплати праці*	1630	21,6	18,3
Інші поточні зобов'язання	1690	1290,4	1409,3
Усього за розділом III	1695	4256,4	4641,6
Баланс	1900	9473,8	9347,5

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2015 рік

Форма №2-мс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3781,3	4689,9
Інші доходи	2160	0	0
Разом доходи (2000 + 2240)	2280	3781,3	4689,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3249,8	3860,4
Інші витрати	2165	18,3	21,4
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	3268,1	3881,8
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	513,2	808,10
Податок на прибуток	2300	92,376	145,46
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	0	0
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	420,824	662,64

Баланс малого підприємства (спрощений) на 31.12.2016 р.

Форма №1-мс

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	7953,3	8227,1
- первісна вартість	1011	18412	19342,1
- знос	1012	-10458,7	-11115
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	7953,3	8227,1
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	51,1	89,3
Поточна дебіторська заборгованість	1155	1312,3	510,1
Гроші та їх еквіваленти:	1165	0,5	2,2
Інші оборотні активи	1190	30,3	3,6
Усього за розділом II	1195	1394,2	605,2
Баланс	1300	9347,5	8832,3

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	3541,7	2901,5

Резервний капітал	1415	478,3	487,8
Нерозподілений прибуток	1420	685,9	695,4
Усього за розділом I	1495	4705,9	4084,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	3200,1	3366,1
- розрахунками з бюджетом	1620	4,9	42,6
- розрахунками зі страхування	1625	9	6,3
- розрахунками з оплати праці*	1630	18,3	22
Інші поточні зобов'язання	1690	1409,3	1310,6
Усього за розділом III	1695	4641,6	4747,6
Баланс	1900	9347,5	8832,3

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 рік

Форма №2-мс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2886,1	3781,3
Інші доходи	2160	0	0
Разом доходи (2000 + 2240)	2280	2886,1	3781,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	2292,6	3249,8
Інші витрати	2165	91,2	18,3
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	2383,8	3268,1
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	502,30	513,2
Податок на прибуток	2300	90,41	92,376
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	0	0
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	411,89	420,824

Продовження додатку Б

Баланс малого підприємства (спрощений) на 31.12.2017 р.

Форма №1-мс

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
-------	-----------	------------------------------	-----------------------------

1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	8227,1	7002,4
- первісна вартість	1011	19342,1	19401,5
- знос	1012	-11115	-12399,1
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	8227,1	7002,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	89,3	517,7
Поточна дебіторська заборгованість	1155	510,1	481,2
Гроші та їх еквіваленти:	1165	2,2	0,5
Інші оборотні активи	1190	3,6	4,4
Усього за розділом II	1195	605,2	1003,8
Баланс	1300	8832,3	8006,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	2901,5	2901,5
Резервний капітал	1415	487,8	0
Нерозподілений прибуток	1420	695,4	741,4
Усього за розділом I	1495	4084,7	3642,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	3366,1	3482
- розрахунками з бюджетом	1620	42,6	24,4
- розрахунками зі страхування	1625	6,3	11
- розрахунками з оплати праці*	1630	22	39,7
Інші поточні зобов'язання	1690	1310,6	806,2
Усього за розділом III	1695	4747,6	4363,3
Баланс	1900	8832,3	8006,2

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

Форма №2-мс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4692,6	2886,1
Інші доходи	2160	175	0
Разом доходи (2000 + 2240)	2280	4867,6	2886,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3865,6	2292,6
Інші витрати	2165	940,6	91,2
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	4806,2	2383,8
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	61,40	502,30
Податок на прибуток	2300	11,05	90,41
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	0	0
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	50,35	411,89

Баланс малого підприємства (спрощений) на 31.12.2018 р.

Форма №1-мс

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	7002,4	6497,4
- первісна вартість	1011	19401,5	20036
- знос	1012	-12399,1	-13538,6
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	7002,4	6497,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	517,7	148,3
Поточна дебіторська заборгованість	1155	481,2	863,4
Гроші та їх еквіваленти:	1165	0,5	9,9
Інші оборотні активи	1190	4,4	4,8
Усього за розділом II	1195	1003,8	1026,4
Баланс	1300	8006,2	7523,8

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарастрований капітал	1400	2901,5	2243,2
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток	1420	741,4	740,8
Усього за розділом I	1495	3642,9	2984

II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	3482	3653
- розрахунками з бюджетом	1620	24,4	30,7
- розрахунками зі страхування	1625	11	9,8
- розрахунками з оплати праці*	1630	39,7	38,5
Інші поточні зобов'язання	1690	806,2	807,8
Усього за розділом III	1695	4363,3	4539,8
Баланс	1900	8006,2	7523,8

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 рік

Форма №2-мс

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4840,2	4692,6
Інші доходи	2160	58,5	175
Разом доходи (2000 + 2240)	2280	4898,7	4867,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3731,5	3865,6
Інші витрати	2165	1092,8	940,6
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	4824,3	4806,2
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	74,40	61,40
Податок на прибуток	2300	13,39	11,05
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	0	0
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	61,01	50,35